

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ
ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΥΣ
(ΑΡΘ.16-19 Ν.2238/94)**

ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ ΠΑΝΔΩΡΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2010

A.M.: 6945

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΔΡΑΚΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΜΕΡΟΣ 1: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ & ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	7
1.2 ΕΙΔΗ ΦΟΡΩΝ (ΑΜΕΣΟΙ-ΕΜΜΕΣΟΙ).....	9
1.3 Ο ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ.....	22
2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.....	25
2.3 ΕΚΤΕΝΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΑΡΘΡΑ 16-19 ΤΟΥ Ν.2238/94.....	26

ΜΕΡΟΣ 2: ΤΕΚΜΗΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ.....	44
3.2 ΤΕΚΜΑΡΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	47
3.3 ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ.....	51
3.4 ΜΑΧΗΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ.....	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΡΗΣΗ & ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

4.1 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.....	58
4.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.....	60
4.3 ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.....	63

4.4 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ.....	73
4.5 ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ 5 ΚΑΙ 6 ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ.....	77

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

***ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΠΙΝΑΚΩΝ 5 ΚΑΙ 6 ΤΟΥ ΕΙ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ***

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας που μου ανατέθηκε από το Τμήμα Λογιστικής και συγκεκριμένα από τον κ. Χρήστο Δρακωνάκη, επιβλέπων καθηγητή της πτυχιακής αυτής, ανέλυσα παρακάτω τα θέματα σχετικά με τη φορολογία, τον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος με βάση τον Νόμο 2238/94 και τους τρόπους κάλυψης των τεκμηρίων.

Συγκεκριμένα, η πτυχιακή χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος, αναφέρεται στη φορολογία γενικότερα, και αποτελείται από δύο κεφάλαια. Το πρώτο αφορά τη φορολογία εισοδήματος και τα είδη των φόρων και το δεύτερο αφορά το νομικό πλαίσιο που διέπει τη φορολογία εισοδήματος και τον Νόμο 2238/94 που ισχύει για τα τεκμήρια. Το δεύτερο μέρος της εργασίας, αναφέρεται στα τεκμήρια. Ειδικότερα, αποτελείται από δύο κεφάλαια. Στο πρώτο αναλύονται τα είδη τεκμηρίων και ο τεκμαρτός προσδιορισμός από θεωρητική βάση, και στο δεύτερο κεφάλαιο γίνονται αντιληπτοί οι τρόποι κάλυψης των τεκμηρίων, ο υπολογισμός τους καθώς και οι εφαρμογές και εξαιρέσεις τους. Για την καλύτερη κατανόηση, στο τέλος υπάρχουν παραδείγματα για τον υπολογισμό των τεκμηρίων και τη συμπλήρωση των πινάκων 5 & 6 της φορολογικής δήλωσης(E1).

Για την εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας χρειάστηκε αρκετό διάστημα με ψάξιμο, διάβασμα και υπομονή. Ευχαριστώ τον καθηγητή μου και εισηγητή της πτυχιακής αυτής κ. Δρακωνάκη Χρήστο για τη συνεργασία του και τη βοήθεια του όποτε τη χρειαζόμουν. Επίσης, ευχαριστώ όλους όσους με βοήθησαν να βρω υλικό ώστε να το χρησιμοποιήσω για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, η οποία ελπίζω να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες κάθε αναγνώστη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων είναι το "εργαλείο" που διαθέτει η Κυβέρνηση ενός Κράτους, προκειμένου να συγκεντρώσει έσοδα και να μπορέσει να ασκήσει το κυβερνητικό της έργο. Από την άλλη όψη του νομίσματος βρίσκονται οι δαπάνες (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) οι οποίες στηρίζονται στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει. Ένας τρόπος για να προσδιορίσει το κράτος τα πραγματικά εισοδήματα του πολίτη είναι η χρήση των τεκμηρίων. Προσδιορίζεται η δαπάνη διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, της συζύγου και των προσώπων που (κατά την φορολογία εισοδήματος) συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, και ως ποσοτικό μέγεθος συγκρίνεται με τα δηλωθέντα εισοδήματα για τον προσδιορισμό της φορολογητέας βάσης και την επιβολή του φόρου.

ΜΕΡΟΣ Α: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με την παραδοσιακή διάκριση των φόρων, όπως έχει υιοθετηθεί από τη δημοσιονομική επιστήμη, ο φόρος εισοδήματος αποτελεί την πιο χαρακτηριστική μορφή προσωπικού κα άμεσου φόρου, γιατί, όταν επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα, υπολογίζεται με βάση τα στοιχεία εκείνα που αποδεικνύουν κατά τρόπο άμεσο τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου, δηλαδή λαμβάνοντας υπόψη την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση αυτού, καθώς και το ύψος του εισοδήματος(προοδευτικός φόρος). Εξάλλου το πρόσωπο που κατά το νόμο υπόκειται στο φόρο, δηλαδή ο de jure φορολογούμενος, είναι το ίδιο με το πρόσωπο που πράγματι φέρει το βάρος του φόρου, δηλαδή τον de facto φορολογούμενο.

Επίσης, σύμφωνα με τη σύγχρονη ή αλλιώς αποκαλούμενη οικονομική διάκριση των φόρων, ο φόρος εισοδήματος είναι εκείνος που πλήττει τον ιδιωτικό πλούτο κατά το πρώτο στάδιο της διαδρομής του, δηλαδή κατά το στάδιο της διαμόρφωσης του.

Επειδή στο φορολογικό δίκαιο της χώρας μας δεν ορίζεται κατά τρόπο ρητό και άμεσο η έννοια του εισοδήματος, ο ερμηνευτής και ο εφαρμοστής των σχετικών φορολογικών διατάξεων, προκειμένου να καλύψουν το νομοθετικό αυτό κενό, υιοθέτησαν σιωπηρώς τη σχετική έννοια του άρθρου 961 του ΑΚ περί καρπών πράγματος του δικαιώματος, που συνιστά τη στενή νομική έννοια του φορολογικού εισοδήματος.

Παράλληλα όμως η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας κυρίως μετά το ΄Β Παγκόσμιο Πόλεμο για ταμειυτικούς λόγους, δηλαδή με σκοπό την αύξηση των δημοσίων εσόδων, με ρητές διατάξεις διέυρνε τη φορολογητέα ύλη και ενέταξε στην έννοια του εισοδήματος και ορισμένα άλλα στοιχεία του ιδιωτικού πλούτου τα οποία δεν αποτελούν εισόδημα με τη στενή του όρου έννοια αλλά έχουν χαρακτήρα είτε ωφελήματος είτε κεφαλαίου. Με τον τρόπο αυτό διαμορφώθηκε η ευρεία έννοια του φορολογικού εισοδήματος.

1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Με την εμφάνιση του ανθρώπου στη γη, την ένταξη του στις κοινωνικές ομάδες και την δημιουργία κρατών συνειδητοποίησε την ανάγκη ύπαρξης ορισμένων κανόνων. Οι κανόνες αυτοί που δημιουργήθηκαν ρύθμιζαν τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων και τις σχέσεις Κράτους-Πολιτών. Οι κανόνες γίνονταν σεβαστοί από όλους και οι παραβάτες υπόκεινταν σε κυρώσεις.

Έτσι από την αρχαιότητα είναι γνωστός ο φόρος με διάφορες μορφές. Η αρχαία Ελλάδα, η Ινδία, η Αίγυπτος, η Κίνα και άλλες χώρες της εποχής εκείνης είχαν εισάγει στο φορολογικό τους σύστημα τον φόρο εισοδήματος. Την εποχή εκείνη η κύρια ασχολία των ανθρώπων ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Οι συναλλαγές, γίνονταν με την ανταλλαγή προϊόντων λόγω μη ύπαρξης ακόμα του χρήματος, έτσι και η φορολογία γινόταν με εισφορά αγαθών που διέθετε ο καθένας. Οι φοροεισπράκτορες ήταν αρμόδιοι από τον Βασιλιά-Μονάρχη για την είσπραξη φόρων. Στην Αθήνα η φορολογία εισοδήματος είχε επιβληθεί από την εποχή του Σόλωνα. Ο Σόλωνας επέβαλε στους πλούσιους φορολογία με το να τους υποχρεώνει να τρέφουν και να συντηρούν ένα ίππο(άλογο) για τον πόλεμο (Ιππαρχία), ή να χρηματοδοτήσουν την κατασκευή μιας τριηραρχίας ή την διεξαγωγή μιας θεατρικής παράστασης (χορηγεία). Την εποχή λοιπόν του Σόλωνα ήτανε τιμητικό για κάποιον να φορολογηθεί, με το να του αναθέσουν την εκτέλεση κάποιου έργου.

Κατά την Ρωμαϊκή περίοδο έχουμε την πρώτη κοπή νομισμάτων και ο φόρος είχε την έννοια της πολιτικής μειώσεως. Η μεγάλη τότε Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία φορολογούσε τους κατοίκους των περιοχών που είχε καταλάβει. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία εκμεταλλευότανε τους φόρους που πλήρωναν οι κατακτημένες περιοχές. Τους φόρους αυτούς τους νοίκιαζε το κράτος για ένα ορισμένο ποσό κάθε χρόνο σε επιχειρηματίες που λεγότανε δημοσιές. Οι δημοσιές αποκτούσαν έτσι το δικαίωμα να εισπράξουν τους φόρους της περιοχής που είχαν νοικιάσει και φρόντιζαν να κερδίσουν όσα περισσότερα μπορούσαν καταπιέζοντας τους φορολογούμενους.

Κατά το Μεσαίωνα, η φορολογία ταυτίζεται με την έννοια του δώρου ή της βοήθειας του λαού προς τον Μονάρχη-Ηγεμόνα. Η φορολογία του προσωπικού συνολικού εισοδήματος εισάγεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το έτος 1909 και ύστερα το

1917 έχουμε τον φόρο εκτάκτων κερδών, δεν μπορούμε όμως να πούμε ότι υπάρχει μέχρι τότε στην Ελλάδα σχετική νομοθεσία για την φορολογία εισοδήματος.

Μετά το 1919 και με το νόμο 1640 περί φορολογίας καθαρών προσόδων έχουμε για πρώτη φορά φορολογία όλων γενικά των εισοδημάτων. Έτσι, με το νόμο 1640 καθιερώνεται ο μικτός τύπος φορολογίας εισοδήματος. Έχουμε σταθερό συντελεστή φόρων π.χ. για καθαρό εισόδημα από οικοδομές 16% και για τις εκμισθωμένες γαίες 18%. Το 1955 άλλαξε το μέχρι τότε ισχύον φορολογικό καθεστώς με την θέσπιση του νομοθετικού διατάγματος του 3323/55 που αφορά την φορολογία των φυσικών προσώπων, με το οποίο καθιερώνεται ο προσωπικός και προοδευτικός φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα, ο καλούμενος ενιαίος φόρος.

Το νομοθετικό διάταγμα 3843/58 αφορά την φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, έτσι συμπληρώθηκε η όλη νομοθεσία και σήμερα τα εισοδήματα τους φορολογούνται όλα μαζί. Τα Ν.Δ. 3323/55 και 3843/58 αποτελούν σήμερα τον κορμό του φορολογικού συστήματος και μαζί με τις διάφορες κατά καιρούς τροποποιήσεις και συμπληρώσεις τους συντέλεσαν στην δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Με την φορολόγηση του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων το κράτος εισπράττει σήμερα την κυριότερη πηγή των εσόδων του.

1.2 ΕΙΔΗ ΦΟΡΩΝ

1.2.1 Γενική Διάκριση Φόρων

Οι φόροι διακρίνονται αρχικά σε δύο είδη, ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογουμένου.

Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε σε άμεση φορολόγηση-άμεσους φόρους, όταν τα έσοδα του κράτους λαμβάνονται βάσει κλίμακας εισοδήματος, φορολογώντας πιο επιθετικά όσους λαμβάνουν μεγάλα εισοδήματα και πιο συντηρητικά όσους λαμβάνουν μικρά.

Αναφερόμαστε σε έμμεση φορολόγηση-έμμεσους φόρους, όταν τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος εφόσον δεν είναι εύκολη η διάκριση στο εισόδημα ή για ποικίλους άλλους λόγους.

- **Άμεση Φορολόγηση**

Η άμεση φορολόγηση είναι ο πιο καθιερωμένος και αξιοκρατικός τρόπος φορολόγησης των φυσικών προσώπων και νομικών προσώπων. Όσο πιο υψηλό είναι το ποσοστό συγκέντρωσης εσόδων από αυτό τον τρόπο φορολόγησης, έναντι της έμμεσης, τόσο πιο υγιές και αξιοκρατικό είναι το φορολογικό σύστημα μιας χώρας. Αυτό συμβαίνει διότι η άμεση φορολόγηση ασκείται με βάση κάποιες κλίμακες που καθορίζονται κάθε χρόνο από το Υπουργείο Οικονομικών κάθε χώρας και ανάλογα με τις κλίμακες αυτές οφείλει να φορολογεί πιο ήπια τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και πιο επιθετικά τις ανώτερες.

- **Έμμεση Φορολόγηση**

Η έμμεση φορολόγηση στηρίζεται στο σκεπτικό άντλησης εσόδων σε περιπτώσεις που δεν είναι αυτό εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Παραδείγματα έμμεσης φορολόγησης αποτελούν ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), ο φόρος κύκλου εργασιών (πλην ΦΠΑ), ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων, τέλη χαρτοσήμου, φόρος μεταβίβασης ακινήτων και φόρος μεγάλης ακινήτου περιουσίας(ΦΜΑΠ). Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό της έμμεσης φορολόγησης

έναντι της άμεσης στο σύνολο των κρατικών εσόδων, τόσο πιο αδύναμο είναι το φορολογικό σύστημα της χώρας.

- **Διπλή Φορολόγηση**

Διπλή φορολόγηση για την ίδια συναλλακτική δραστηριότητα δε νοείται σε καμία περίπτωση. Εάν για κάποιο λόγο αυτό συμβεί, δικαιούται ο φορολογούμενος να το γνωστοποιήσει και να ζητήσει συμψηφισμό του καταβληθέντος φόρου. Περιπτώσεις διπλής φορολόγησης προκύπτουν συνήθως όταν ένα πρόσωπο διενεργεί συναλλακτικές δραστηριότητες και στη χώρα μόνιμης κατοικίας του και σε άλλη χώρα. Για την αποφυγή του φαινομένου αυτού το κράτος έχει προβλέψει ασφαλιστικές δικλείδες. Επίσης αξίζει να σημειωθεί πως όταν σε μία συναλλαγή επιβάλλεται φόρος, δεν είναι δυνατόν για την ίδια συναλλαγή να επιβληθεί τέλος ή χαρτόσημο και το αντίστροφο. Για παράδειγμα, στην αγορά κατοικιών καταβάλλεται φόρος, ενώ στην ενοικίαση χαρτόσημο (το οποίο σταδιακά καταργείται).

ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Άμεσοι φόροι είναι χρηματικά ποσά που οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν στο δημόσιο, χωρίς ειδική αντιπαροχή του δημοσίου που να συνδέεται άμεσα με την καταβολή του φόρου. Το ποσό του φόρου που πληρώνει κάθε πολίτης εξαρτάται από τη φορολογική του βάση και το φορολογικό συντελεστή. Φορολογική βάση είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη του φορολογούμενου. Ο φορολογικός συντελεστής είναι το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε κάθε μονάδα της φορολογικής βάσης και εκφράζεται ως ποσοστό.

Το κράτος λοιπόν, προκειμένου να αντλήσει έσοδα για να επιτελέσει το έργο του με επιτυχία χρησιμοποιεί διάφορους τρόπους, ένας από τους βασικότερους είναι τα έσοδα από φόρους:.

1.2.2. Κριτήρια των φόρων

Η ταξινόμηση των φόρων μπορεί να γίνει με βάση διάφορα κριτήρια.

Το κριτήριο όμως που έχει τελικά επικρατήσει είναι αυτό, που αναφέρεται στην **φορολογική βάση**, γιατί έτσι γίνεται ευκολότερη η συγκριτική αξιολόγηση των διαφόρων κατηγοριών φόρων, λέγοντας δε φορολογική βάση εννοούμε το οικονομικό μέγεθος (εισόδημα, περιουσία, τιμή προϊόντος και λοιπά) επί του οποίου υπολογίζεται ο φόρος, φορολογική βάση είναι δηλαδή το οικονομικό μέγεθος επί του οποίου η "πολιτεία" θα υπολογίσει ένα φόρο με βάση τον φορολογικό συντελεστή που κατά περίπτωση ισχύει.

- **Με κριτήριο τη φορολογική βάση, οι φόροι ταξινομούνται σε 4 κατηγορίες και συγκεκριμένα ως εξής:**

1. Φόροι σταθερού ποσού κατά το φορολογούμενο.

Με τους φόρους αυτούς, όλα τα άτομα υφίστανται την ίδια φορολογική επιβάρυνση, ανεξάρτητα από τις προσωπικές τους συνθήκες, το μέγεθος της περιουσίας και του εισοδήματός τους. Κάθε φορολογούμενος δηλαδή πληρώνει ορισμένο ποσό φόρου, κοινό για όλους, το οποίο ισούται με το πηλίκο της διαίρεσης των απαιτούμενων φορολογικών εσόδων προς τον αριθμό των φορολογουμένων.

Ο κατά εξοχήν φόρος σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο ήταν στο παρελθόν ο γνωστός κεφαλικός φόρος, οι περισσότερες όμως σύγχρονες φορολογικές νομοθεσίες τον έχουν αντικαταστήσει με πιο εκλεπτυσμένες μορφές φόρων που αξιοποιούν ορισμένους δείκτες οικονομικής Ευημερίας των ατόμων και συνεπώς είναι δικαιότεροι από κοινωνική άποψη.

Αν και οι φόροι σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο έχουν μηδαμινή πρακτική αξία γιατί κατά κανόνα δε χρησιμοποιούνται η συμβολή τους στη διερεύνηση των Οικονομικών επιδράσεων των διαφόρων κατηγοριών φόρων είναι σημαντική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φόροι σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο είναι ουδέτεροι με την έννοια ότι δεν επηρεάζουν την κατανομή των παραγωγικών μέσων,

δηλαδή δεν επηρεάζουν τις επιλογές των φορολογουμένων μεταξύ των κατά ιδία αγαθών , μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης , μεταξύ εργασιμου και ελεύθερου χρόνου,κ.λ.π

2. Φόροι εισοδήματος

Οι φόροι εισοδήματος , που λέγονται και άμεσοι φόροι, υπολογίζονται με βάση το εισόδημα του φορολογούμενου προσώπου, που μπορεί να είναι κάποιο φυσικό πρόσωπο , δηλαδή κάποιος άνθρωπος , ή κάποιο νομικό πρόσωπο , δηλαδή μια επιχείρηση, εταιρεία κ.α. Η φορολογική βάση στο φόρο εισοδήματος είναι γενικά το εισόδημα που πραγματοποιούν οι ιδιωτικοί φορείς σε ορισμένη χρονική περίοδο που συνήθως είναι ετήσια (όπως οι ετήσιες φορολογικές δηλώσεις που υποβάλλουν όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα).

Οι φόροι εισοδήματος διακρίνονται σε 2 μεγάλες υποκατηγορίες:

- **Οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων** όπου η φορολογική βάση συμπίπτει με το ετήσιο εισόδημα των φυσικών προσώπων (στα οποία περιλαμβάνονται και οι ιδιοκτήτες των προσωπικών εταιρειών) μετά την αφαίρεση των εξόδων πραγματοποίησης του εισοδήματος ορισμένων απαλλαγών και εξαιρέσεων (ελάχιστο όριο συντήρησης, οικογενειακά βάρη του φορολογούμενου, και οι κοινωνικές παροχές εξαιρέσεις από το νόμο και όπου το καθεξής),
- **Οι φόροι εισοδήματος νομικών προσώπων** ή πιο ειδικά οι φόροι επί των κερδών των ανωνύμων εταιρειών, που σε αυτή εδώ την περίπτωση η φορολογική βάση του φόρου που συμπίπτει με το σύνολο των ετήσιων συνήθως καθαρών κερδών των νομικών προσώπων η πιο ειδικά των ανωνύμων εταιρειών.

3. Φόροι κατανάλωσης.

Η φορολογική βάση των φόρων κατανάλωσης είναι γενικά η δαπάνη των ιδιωτικών φορέων για την προμήθεια διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών. Ονομάζονται επίσης και φόροι δαπάνης. Φόροι δαπάνης είναι ποσά που πληρώνει ο αγοραστής , όταν αγοράσει το προϊόν στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος και έτσι η τιμή του προϊόντος αυξάνεται. Στους φόρους αυτούς , που λέγονται και έμμεσοι, περιλαμβάνονται και οι

δασμοί , που ουσιαστικά είναι φόροι επί εισαγόμενων προϊόντων. Σε πολλά εισαγόμενα προϊόντα , τα χαρακτηριζόμενα ως πολυτελή, ο δασμός είναι πολύ μεγάλος.

Υπάρχουν πολλά είδη φόρων κατανάλωσης , **τα κυριότερα είδη είναι τρία :**

- **Ο προσωπικός φόρος επί της δαπάνης.**

Ο φόρος αυτός επιβάλλεται επί της συνολικής ετήσιας δαπάνης του φορολογουμένου σύμφωνα με την τεχνική του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων. Η δαπάνη αυτή υπολογίζεται είτε ως άθροισμα των επιμέρους κονδυλίων για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών κατά τη διάρκεια του έτους είτε με βάση τις αποδείξεις λιανικής πώλησης είτε ως διαφοράς της αποταμίευσης και του εισοδήματος κ.λ.π. κ.λ.π

- **Οι φόροι που επιβάλλονται σε ένα μόνο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας.**

Οι φόροι αυτοί πλήττουν τη συνολική αξία του προϊόντος στο στάδιο που έχει επιλεγεί για την επιβολή του φόρου. Τα στάδια, τα οποία συνήθως επιλέγονται για την επιβολή του φόρου, είναι τρία : 1ο της παραγωγής 2ο του χονδρικού Εμπορίου και τέλος 3ο του λιανικού Εμπορίου.

- **Οι φόροι που επιβάλλονται σε δύο ή περισσότερα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.** Οι φόροι αυτοί πλήττουν είτε τη συνολική είτε την προστιθέμενη αξία σε κάθε ένα από τα στάδια που έχουν επιλεγεί για την επιβολή του φόρου, **διακρίνονται δε σε δύο υποκατηγορίες.**

➤ **σφραγιστικοί φόροι επί της δαπάνης** , οι οποίοι επιβάλλονται επί της συνολικής αξίας του προϊόντος, που έχει δημιουργηθεί μέχρι το κάθε φορολογούμενο στάδιο και

➤ **ο φόρος επί της προστιθέμενης αξίας** οποίος επιβαρύνει μόνο στην αξία του προϊόντος, που δημιουργείται η προστίθεται σε κάθε ένα φορολογούμενο στάδιο.

4. Φόροι περιουσίας.

Οι φόροι περιουσίας έχουν ως φορολογική βάση το σύνολο ή ένα μέρος μόνο της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των ιδιωτικών φορέων.

Ο φόρος περιουσίας καταβάλλεται επί της καθαρής αξίας της περιουσίας .

Οι φόροι αυτοί **μπορούν να ταξινομηθούν σε 3 γενικές κατηγορίες.**

- **Φόροι που επιβάλλονται στην κατοχή της περιουσίας.**

Το γεγονός ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατέχει ορισμένη περιουσία σε ορισμένο χρόνο - ανεξάρτητα από τον τρόπο απόκτησης της - δημιουργεί στο πρόσωπο αυτό την υποχρέωση να μεταβιβάσει στο Δημόσιο ένα μέρος της με τη μορφή φόρου.

Ανάλογα με το αν εκπίπτουν ή όχι από την αξία της περιουσίας τα χρέη και τα λοιπά βάρη της, ο φόρος που επιβάλλεται στην κατοχή περιουσίας **διακρίνεται σε 2 υποκατηγορίες**

↳ **Φόρος καθαρής περιουσίας** - ο οποίος επιβαρύνει συνήθως τα φυσικά πρόσωπα και έχει ως φορολογική βάση την αξία όλων των περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου (ακίνητα τραπεζικές καταθέσεις χρεόγραφα και έντυπα), μειωμένη κατά το ποσό των οφειλών του (χρέη προς τρίτους υποθήκες και λοιπά)

↳ **Ο Ονομαστικός φόρος περιουσίας** - ο οποίος επιβάλλεται επί της αξίας όλων των περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις οφειλές του ή τις προσωπικές του συνθήκες . **Ανάλογα με το αν φορολογούνται όλα ή ορισμένα μόνο (πχ ακίνητα) περιουσιακά στοιχεία του φορολογουμένου, ο ονομαστικός φόρος περιουσίας καλείται γενικός ή ειδικός.**

- Οι φόροι που επιβάλλονται **κατά τη μεταβίβαση της περιουσίας με ετεροβαρείς δικαιπραξίες.**

Η περιουσία του φορολογούμενου είναι δυνατόν να αυξάνει, όταν ένα άλλο άτομο του μεταβιβάζει περιουσιακά στοιχεία άνευ ανταλλάγματος. Οι φόροι περιουσίας που

επιβάλλονται στην περίπτωση αυτή, διακρίνονται, ανάλογο με τη αιτία για την οποία μεταβιβάζεται η περιουσία

➔ **Φόρους κληρονομιών**, όταν η περιουσία μεταβιβάζεται κατά κληρονομιά ή κληροδοσία ως φορολογική βάση μπορεί να ορισθεί είτε ολόκληρη η καταλειπόμενη περιουσία του κληρονομούμενου πριν διανεμηθεί στους κληρονόμους , είτε οι κατά ιδίαν κληρονομικές μερίδες ενός έκαστου φορολογούμενου .

➔ **Φόρους δωρεών** όταν μεταβιβάζονται περιουσιακά στοιχεία με δωρεές εν ζωή η αιτία θανάτου και

➔ **Φόρους γονικών παροχών** όταν μεταβιβάζονται περιουσιακά στοιχεία από τους γονείς στα παιδιά τους .

- **Οι Φόροι που επιβάλλονται κατά τη μεταβίβαση της περιουσίας με διμερείς οι συναλλαγές.**

Η περιουσία δύο φορολογούμενων είναι δυνατό , με αμετάβλητο το ύψος της, να μεταβάλει διάρθρωση, ως αποτέλεσμα της μεταβίβασης με αντιπαροχή περιουσιακών στοιχείων από τον ένα φορολογούμενο στον άλλο . Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι φόροι μεταβίβασης ακινήτων , οι φόροι επί των χρηματιστηριακών συναλλαγών κ.λ.π

- **Με κριτήριο την αναλογικότητα ή μη του φόρου, οι φόροι μπορούν να ταξινομηθούν στις ακόλουθες 3 κατηγορίες:**

Ένα άλλο κριτήριο, με βάση το οποίο μπορούν να διακριθούν οι φόροι είναι η **αναλογικότητα ή μη του φόρου**. Με βάση το κριτήριο αυτό οι φόροι διακρίνονται σε :

1. Αναλογικούς

Ένας φόρος λέγεται αναλογικός , όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι ο ίδιος , ανεξάρτητα από το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Στην περίπτωση αυτή αν ο φορολογικός συντελεστής είναι, για παράδειγμα, 12% και το φορολογούμενο

εισόδημα είναι 100, 200 και 300 ευρώ, ο συνολικός φόρος είναι 12, 24 και 36 ευρώ αντίστοιχα. Δηλαδή ο φόρος είναι πάντοτε η ίδια αναλογία του εισοδήματος, ανεξάρτητα από το αν το εισόδημα αυξάνεται ή μειώνεται.

2. Προοδευτικούς

Προοδευτικός φόρος είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται, καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Υποθέστε ότι ο φορολογικός συντελεστής του εισοδήματος για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 8%, για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 12% και για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 18%. Στην περίπτωση αυτή, αν το εισόδημα είναι 100 ευρώ, ο φόρος είναι 8 ευρώ. Για εισόδημα 200 ευρώ είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100 και 12 για τα επόμενα, δηλαδή 20 ευρώ. Για εισόδημα 300 ευρώ είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100, 12 για τα επόμενα και 18 για τα τελευταία 100, δηλαδή συνολικά 38 ευρώ. Το άτομο που έχει 100 ευρώ πληρώνει 8 ευρώ φόρο δηλ. 8% του εισοδήματός του. Το άτομο που έχει 200 ευρώ πληρώνει 20 ευρώ φόρο δηλ. 10% του εισοδήματός του. Τέλος, το άτομο που έχει 300 ευρώ πληρώνει 38 ευρώ φόρο δηλ. 12,7% του εισοδήματός του. Βλέπουμε ότι ο φόρος είναι αυξανόμενη αναλογία του εισοδήματός, καθώς το εισόδημα αυξάνεται.

3. Αντίστροφα προοδευτικούς

Αντίστροφα προοδευτικός είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται, όταν η φορολογική βάση αυξάνεται και, κατά συνέπεια, ο συνολικός φόρος είναι φθίνουσα αναλογία του εισοδήματος. Τέτοιοι φόροι δεν είναι συνηθισμένοι, ένας φόρος δαπάνης μπορεί να γίνει αντίστροφα προοδευτικός. Για παράδειγμα υποθέστε ότι ένα άτομο καταναλώνει 10 λίτρα βενζίνη την ημέρα. Ο φόρος για κάθε λίτρο είναι 0.3 ευρώ. Συνεπώς το άτομο αυτό πληρώνει 3 ευρώ την ημέρα φόρο. Αν το εισόδημά του είναι 60 ευρώ την ημέρα, ο φόρος είναι το 5% του εισοδήματός του. Αν το εισόδημά του είναι 120 ευρώ την ημέρα, ο φόρος είναι το 2,5% του εισοδήματός του. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η αναλογία του φόρου μειώνεται, καθώς αυξάνεται το εισόδημά. Γι' αυτό συνήθως λέγεται ότι οι φόροι δαπάνης επιβαρύνουν άνισα τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις.

1.3 Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όλα τα πρόσωπα φυσικά ή νομικά που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα, είναι, σε γενικές γραμμές υποχρεωμένα να υποβάλλουν τις ετήσιες δηλώσεις φόρου εισοδήματος και να φορολογηθούν με το αναλογούν στο εισόδημά τους φόρο.

Ο νόμος κατατάσσει τους φορολογούμενους - φυσικά πρόσωπα σε δύο φορολογικές κλίμακες: μισθωτών - συνταξιούχων και μη μισθωτών - επαγγελματιών, ανάλογα με την κατηγορία εισοδημάτων που λαμβάνει ο φορολογούμενος. Συγκεκριμένα, προϋπόθεση για να ενταχθεί ένα φυσικό πρόσωπο στην κατηγορία μισθωτών - συνταξιούχων είναι το εισόδημα του από μισθωτές υπηρεσίες να υπερβαίνει το 50 % του συνολικού τους εισοδήματος.

Κάθε κλίμακα φορολογίας προβλέπει ένα ποσό εισοδήματος για το οποίο δεν οφείλεται φόρος (για το έτος 2008, το αφορολόγητο ποσό ανέρχεται σε 12.000 € για την κλίμακα μισθωτών- συνταξιούχων και σε 10.500 € για την άλλη κλίμακα). Το ποσό εισοδήματος που υπερβαίνει το ποσό αυτό φορολογείται με προοδευτικούς συντελεστές.

Για την εξεύρεση του καθαρού εισοδήματος κάθε κατηγορίας από το ακαθάριστο εισόδημα της, αφαιρούνται ορισμένες δαπάνες, που συνήθως είναι οι δαπάνες που έγιναν για την απόκτηση του εισοδήματος της συγκεκριμένης κατηγορίας. Λαμβάνεται, επίσης, υπόψη και το εισόδημα που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων για τον προσδιορισμό του εισοδήματος με βάση την τεκμαρτή ή πραγματική δαπάνη (δαπάνη για αγορά αυτοκινήτου, ανέγερση ακινήτου στην Ελλάδα, κ.λπ.).

Για τους κατοίκους αλλοδαπής, στο ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στο πρώτο κλιμάκιο των δύο φορολογικών κλιμάκων (ποσό για το οποίο δεν επιβάλλεται φόρος), επιβάλλεται φόρος που προκύπτει με την εφαρμογή αναλογικού συντελεστή 5%.

Αν στο συνολικό εισόδημα περιλαμβάνεται και εισόδημα από ακίνητα, εκτός από το απαλλασσόμενο εισόδημα από ιδιοκατοίκηση κατοικίας στην Ελλάδα, το ακαθάριστο ποσό αυτού, υποβάλλεται και σε συμπληρωματικό φόρο με συντελεστή 1,5%. Εάν η επιφάνεια καθεμιάς από τις κατοικίες αυτές ξεπερνά τα 300 τετραγωνικά μέτρα, επιβάλλεται αυξημένος συμπληρωματικός φόρος 3% επί του ακαθαρίστου εισοδήματος από ακίνητα. Σε καμιά όμως περίπτωση, το ποσό του συμπληρωματικού

φόρου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το ποσό του κύριου φόρου που αναλογεί στο συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου.

Προβλέπονται, επίσης, μειώσεις του φόρου, ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων που βαρύνουν τον κάθε φορολογούμενο, μειώσεις για ιατρικές δαπάνες και δαπάνες περίθαλψης, μειώσεις του φόρου για κάλυψη στεγαστικών αναγκών του τέκνου, δαπανών φροντιστηρίου τους, κ.λπ. Τις μειώσεις αυτές του φόρου δεν δικαιούνται οι κάτοικοι του εξωτερικού, παρά μόνο εάν κατοικούν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 90 % και μεγαλύτερο του παγκοσμίου εισοδήματός τους. Για να αποκτήσει το δικαίωμα αυτό ο κάτοικος αλλοδαπού κράτους μέλους, πρέπει να υποβάλλει στη Δ.Ο.Υ. που είναι αρμόδια για τη φορολογία του εισοδήματός του στην Ελλάδα, πιστοποιητικό για το ύψος του συνολικού παγκοσμίου εισοδήματός του, από την αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία της χώρας που έχει την κατοικία του.

Πέραν του πραγματικού εισοδήματος που δηλώνεται από το φορολογούμενο, το συνολικό εισόδημά του προσδιορίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογουμένου και της οικογένειάς του, οι οποίες ορίζονται από το νόμο. Ο προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση τις δαπάνες, βασίζεται στη λογική ότι ο κάθε φορολογούμενος καλύπτει τις δαπάνες που πραγματοποιεί με αντίστοιχα έσοδα

1.3.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Το ισχύον νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων της χώρας μας, για τον καθορισμό του αντικειμένου της φορολογίας υιοθέτησε το σύστημα του ενιαίου φόρου. Δηλαδή, το σύστημα εκείνο σύμφωνα με το οποίο το εισόδημα των φυσικών προσώπων διακρίνεται στις επιμέρους επτά κατηγορίες ή πηγές του. Αρχικά, εξευρίσκεται το καθαρό εισόδημα κάθε κατηγορίας χωριστά και στη συνέχεια εξευρίσκεται το αλγεβρικό άθροισμα του καθαρού κέρδους ή ζημίας των επιμέρους κατηγοριών. Για να υπολογισθεί ο φόρος, στο αλγεβρικό άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών εισοδήματος των φυσικών προσώπων εφαρμόζεται μια προοδευτική κλίμακα φόρου εισοδήματος, που διαμορφώνεται σύμφωνα με το σύστημα της κλιμακωτής προοδευτικότητας. Δηλαδή, το εισόδημα χωρίζεται και σε

κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός συντελεστής φόρου, ο οποίος βαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα προς τα ανώτερα κλιμάκια της φορολογικής κλίμακας. Εξάλλου, το ισχύον νομικό καθεστώς προκειμένου να καθορίσει τον κύκλο των υποκειμένων στη φορολογία του εισοδήματος φυσικών προσώπων έλαβε υπόψη δύο κριτήρια: το κριτήριο της κατοικίας και το κριτήριο της πηγής. Κατ' εξαίρεση όμως, για λόγους νομοτεχνικούς, οι διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων διέπουν και τη φορολογία εισοδήματος ορισμένων νομικών προσώπων, όπως των Ο.Ε. και Ε.Ε., καθώς και ορισμένων ενώσεων επιτηδευματιών (κοινωνίες, κοινοπραξίες, αφανείς εταιρείες) που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.

Το ισχύον νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων έχει υιοθετήσει κατ' αρχήν τη μέθοδο του πραγματικού προσδιορισμού του εισοδήματος, δηλαδή του υπολογισμού του με βάση τα στοιχεία εκείνα που εκδηλώνουν κατά τρόπο πραγματικό και άμεσο τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογουμένου. Κατ' εξαίρεση όμως για λόγους περιορισμού της φοροδιαφυγής, κυρίως των φυσικών προσώπων που αυτοαπασχολούνται, δηλαδή των εμπόρων και ελεύθερων επαγγελματιών, σε συνδυασμό με την ανάγκη της ικανοποίησης των αρχών της οικονομικότητας του φόρου και της αποφυγής του ετεροχρονισμού μεταξύ της είσπραξης των εσόδων και της καταβολής των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας προέβλεψε και τη μέθοδο του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος.

Ο υπολογισμός του φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων γίνεται με διαφορετικό τρόπο σε σχέση με τον υπολογισμό του αντίστοιχου φόρου των προσωπικών εταιρειών και των άλλων ενώσεων επιτηδευματιών. Ειδικότερα, για τον υπολογισμό του φόρου των φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στο καθαρό συνολικό εισόδημα αυτών μια προοδευτική κλίμακα και λαμβάνονται υπόψη ορισμένα ποσά δαπανών που εκπίπτουν είτε από το εισόδημα είτε από τον αναλογούντα φόρο. Για τον υπολογισμό του φόρου των ενώσεων επιτηδευματιών, από το οικονομικό έτος 1993 και εφεξής εφαρμόζεται στο συνολικό εισόδημα αυτών ένας αναλογικός συντελεστής φόρου, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι τυχόν δαπάνες των φυσικών προσώπων των εταίρων, με εξαίρεση την επιχειρηματική αμοιβή των τριών ομορρύθμων εταίρων και των τριών κοινωνιών με τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής στην ΟΕ και κοινωνία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ισχύον νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, όπως διαμορφώθηκε με το νόμο 3091/2002 και ισχύει για τα

εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.2003 και εφεξής, ανταποκρίνεται περισσότερο στις αρχές της φορολογικής ισότητας και φορολογικής δικαιοσύνης σε σχέση με το προηγούμενο, γιατί συντελεί στην πληρέστερη σύλληψη της φορολογητέας ύλης και στην προσωποποίηση του φόρου εισοδήματος, ο οποίος αποτελεί, σύμφωνα με τις θέσεις της δημοσιονομικής επιστήμης, την πλέον χαρακτηριστική μορφή προσωπικού φόρου.

Ειδικότερα, για την ικανοποίηση των παραπάνω στόχων, η εφαρμογή του συστήματος αυτού στη χώρα μας συνδυάζεται με την πρόβλεψη απαλλαγών και ελαφρύνσεων είτε με τη μορφή της αφαίρεσης ενός μέρους από το φορολογητέο εισόδημα, είτε κυρίως με τη μορφή της έκπτωσης ενός μέρους του αναλογούντος φόρου στο εισόδημα φορολογουμένου φυσικού προσώπου, με κριτήριο την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση αυτού.

1.3.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Τη φορολόγηση του εισοδήματος των νομικών προσώπων προέβλεψε για πρώτη φορά στη χώρα μας ο Ν. 1640/1919 (Κώδικας καθαρών προσόδων). Ο νόμος αυτός όμως δεν εισήγαγε ιδιαίτερο τρόπο φορολόγησης στα εισοδήματα των νομικών προσώπων. Απλώς τα εισοδήματα αυτών επιβαρύνονταν μόνο με τον αναλυτικό φόρο που προέβλεπε το σύστημα εκείνο και επιβαλλόταν σε κάθε μια χωριστά από τις κατηγορίες εισοδήματος του νομικού προσώπου.

Ειδικότερα, ως γνωστό, το νομοθέτημα αυτό είχε υιοθετηθεί για τη φορολόγηση του εισοδήματος των φυσικών προσώπων το μικτό σύστημα. Δηλαδή, σε πρώτο στάδιο κάθε μια κατηγορία εισοδήματος φυσικών προσώπων φορολογούνταν χωριστά με έναν αναλογικό φορολογικό συντελεστή, και όταν το αλγεβρικό άθροισμα αυτών υπερέβαινε ένα ποσό, στο σύνολο τους επιβαλλόταν ένας προοδευτικός φόρος. Τα εισοδήματα των νομικών προσώπων επιβαρύνονταν μόνο με τον αναλογικό φόρο που έπληττε κάθε κατηγορία εισοδήματος χωριστά. Το παραπάνω σύστημα φορολόγησης των νομικών προσώπων ίσχυσε μέχρι την έναρξη του Ν.Δ 3843/1958, το οποίο υιοθέτησε το σύστημα του ενιαίου φόρου. Δηλαδή, σύμφωνα με το σύστημα αυτό, στο συνολικό καθαρό εισόδημα των νομικών προσώπων, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης του, επιβάλλεται ένας αναλογικός συντελεστής φόρου.

Σταθμό στην εξέλιξη του νομικού καθεστώτος της φορολογίας του εισοδήματος νομικών προσώπων αποτέλεσε ο Ν. 3843/1958, και από το οικονομικό έτος 1993 τα συνολικά κέρδη των νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα, δηλαδή τόσο τα διανεμόμενα όσο και τα αδιανεμήτα, φορολογούνται στο όνομα των νομικών προσώπων. Στη συνέχεια, το 1994 οι διατάξεις του Ν.Δ. 3843/1958 περιληφθήκαν μαζί με τις διατάξεις του Ν.Δ. 3323/1955 περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων στον ενιαίο Νόμο 2238(Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικές αλλαγές στο νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων επέφερε ο πρόσφατος Ν. 3091/2002. Στόχος των αλλαγών αυτών ήταν η προσαρμογή της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας περί φορολογίας του εισοδήματος προς το αυξημένης τυπικής ισχύος κοινοτικό δίκαιο, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΦΕ, το νομικό καθεστώς της φορολογίας του εισοδήματος νομικών προσώπων είναι δυνατό να διακριθεί στις εξής δύο επιμέρους κατηγορίες:

- στη φορολογία του εισοδήματος νομικών προσώπων *κερδοσκοπικού χαρακτήρα* και
- στη φορολογία του εισοδήματος νομικών προσώπων *μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα*.

Η κατάταξη των νομικών προσώπων στις δύο αυτές κατηγορίες φορολογικών διατάξεων, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, έχει σπουδαία σημασία, γιατί τα μεν νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά κανόνα φορολογούνται για το σύνολο των εισοδημάτων τους και κατ' εξαίρεση απαλλάσσονται για ορισμένα από αυτά, τα δε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά κανόνα απαλλάσσονται από τη φορολογία για τα εισοδήματά τους και κατ' εξαίρεση φορολογούνται για ορισμένα μόνο από αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Μέχρι τη φορολογική μεταρρύθμιση του 1919, το φορολογικό σύστημα της χώρας μας ήταν απλό, εφόσον απλή ήταν και η διάρθρωση της οικονομίας. Ειδικότερα, το σύστημα εκείνο το αποτελούσαν κυρίως οι έμμεσοι φόροι, οι σπουδαιότεροι των οποίων ήταν: οι τελωνειακοί δασμοί, οι φόροι κατανάλωσης καπνού και οινοπνεύματος και τα έσοδα από τα φορολογικά μονοπώλια.

Την άμεση φορολογία συνιστούσαν διάφοροι απαρχαιωμένοι φόροι που δεν συνέβαλαν στην αύξηση των δημοσίων εσόδων, ούτε στη δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους.

Ειδικότερα, τον κύριο πλούτο του νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους τον αποτελούσε ο έγγειος πλούτος. Για το λόγο αυτό το ελληνικό φορολογικό σύστημα κατά το πρώτο ήμισυ του 19^{ου} αιώνα είχε ως αντικείμενο την έγγεια παραγωγή. Πράγματι, κατά την περίοδο αυτή ο φόρος της δεκάτης που είχε επιβληθεί επί τουρκοκρατίας διατηρήθηκε από τον Καποδίστρια, γιατί αποτελούσε το κύριο έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού.

Εξάλλου, ο φόρος επιτηδεύματος που είχε επιβληθεί το έτος 1830 και ο φόρος οικοδομών που είχε επιβληθεί το έτος 1836 αποτελούσαν σημαντικές πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

Πρώτη μορφή φόρου εισοδήματος στη χώρα μας αποτέλεσε ο φόρος που είχε επιβληθεί με το νόμο Χ'Κ του 1877 με τη μορφή του φόρου επί του εισοδήματος κινητών αξιών και έπληττε τα εισοδήματα των διανεμόμενων κερδών των ανωνύμων εταιρειών καθώς και τα εισοδήματα των αλλοδαπών ανωνύμων εταιρειών που αποκτώνταν στην Ελλάδα. Λίγο αργότερα με το Ν. ΑΣΗ/1885 επιβλήθηκε ένας ακόμη φόρος με τη μορφή «εισφοράς» στους μισθούς και στις συντάξεις.

Στη συνέχεια, το 1909 επιβλήθηκε ένας προοδευτικός φόρος στα εισοδήματα των προσώπων που διέθεταν μεγάλη φοροδοτική ικανότητα. Η εφαρμογή όμως του φόρου αυτού προσέκρουσε στην αντίδραση των φορολογουμένων, οι οποίοι φοβήθηκαν ότι με τον τρόπο αυτό υπήρχε ο κίνδυνος να αποκαλυφθούν τα απόρρητα των προσωπικών περιουσιακών τους στοιχείων. Για το λόγο αυτό το 1911 ο φόρος αυτός

αντικαταστάθηκε με ένα φόρο εισοδήματος που υπολογιζόταν τεκμαρτώως με βάση το μίσθωμα της κατοικίας του φορολογούμενου.

Πιο συστηματική μορφή φόρου εισοδήματος επιβλήθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας το έτος 1919 επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου με το νόμο 1640, «περί Κώδικος Φορολογίας των Καθαρών Προσόδων».

Πράγματι, με το νόμο αυτό πραγματοποιήθηκε μία σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση που αποτέλεσε σταθμό στην εξέλιξη του συστήματος της φορολογίας εισοδήματος της χώρας μας, γιατί ενοποιήθηκαν σε ένα ενιαίο φόρο οι διάφορες μορφές πολλαπλών φόρων εισοδήματος που επιβάλλονταν μέχρι τότε στις κατά τόπους διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Το νομοθέτημα αυτό υιοθέτησε το μικτό τύπο της φορολογίας του εισοδήματος, το γνωστό στη δημοσιονομική επιστήμη, ως σύστημα Caillaux, από το όνομα του εμπνευστή του, Γάλλου υπουργού οικονομικών, που ίσχυσε στη Γαλλία κατά τα έτη 1914-1917.

Ο τύπος αυτός της φορολογίας εισοδήματος αποτέλεσε το συνδυασμό των δύο ακραίων μορφών τύπων. Δηλαδή του αγγλικής προέλευσης συστήματος της αναλυτικής φορολόγησης και του γερμανικής προέλευσης συστήματος του ενιαίου φόρου. Δηλαδή, σύμφωνα με το σύστημα αυτό σε πρώτο στάδιο, το εισόδημα διακρινόταν σε επτά επιμέρους κατηγορίες ή πηγές και για τον υπολογισμό του φόρου σε κάθε μία από τις κατηγορίες αυτές εισοδήματος εφαρμοζόταν ένας ειδικός αναλογικός φορολογικός συντελεστής. Σε δεύτερο στάδιο, τα καθαρά εισοδήματα των επιμέρους κατηγοριών αθροίζονταν αλγεβρικά μεταξύ τους και όταν το αλγεβρικό άθροισμα αυτών υπερέβαινε ένα καθορισμένο ποσό, εφαρμοζόταν σ' αυτό και ένας προοδευτικός φορολογικός συντελεστής.

Με τη μορφή που εφαρμόστηκε το σύστημα αυτό στη χώρα μας, η φορολόγηση του εισοδήματος σε δεύτερο επίπεδο, δηλαδή στο αλγεβρικό άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών, εφαρμοζόταν μόνο στα εισοδήματα των φυσικών προσώπων. Επομένως, τα εισοδήματα των νομικών προσώπων, εταιρειών κτλ, υπέκειντο μόνο στον αναλογικό φόρο των επιμέρους κατηγοριών.

Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η φορολογία καθαρών προσόδων ίσχυσε στη χώρα μας για χρονικό 40 ετών, κατά την διάρκεια του οποίου υπέστη πολυάριθμες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που δεν μετέβαλαν όμως σημαντικά τη βάση, τις αρχές και τα κύρια χαρακτηριστικά της.

Η φορολογική μεταρρύθμιση του 1919, ενώ είχε ως πρωταρχικό στόχο τη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους σύμφωνα με τις αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης και ισότητας, όπως προέκυψε από τη μακρόχρονη εφαρμογή της, δεν κατόρθωσε να υλοποιήσει το στόχο της αυτό. Οι κύριοι λόγοι που συντέλεσαν στη μη επιτυχία από την άποψη αυτή της φορολογίας καθαρών προσόδων ήταν η έλλειψη φορολογικής συνείδησης, η ανεπάρκεια των φοροτεχνικών οργάνων, η έλλειψη τεχνικών μέσων ελέγχου, η αντίληψη όσων ασκούσαν κερδοσκοπικό επάγγελμα, ότι δήθεν η τήρηση βιβλίων και στοιχείων αποτελούσε περιττή πολυτέλεια, καθώς και άλλοι πολιτικοί και οικονομικοί λόγοι. Όπως ειδικότερα έχει επισημανθεί, οι διάφορες τροποποιήσεις που ακολούθησαν είχαν ως αποτέλεσμα την εκτροπή του αρχικού στόχου της φορολογίας για τη σύλληψη της πραγματικής φορολογητέας ύλης και την αντικατάσταση της με τον τεκμαρτό τρόπο προσδιορισμού του εισοδήματος.

Ο τύπος της φορολογίας αυτής εφαρμόσθηκε για μεν τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων μέχρι το έτος 1955, για δε τα εισοδήματα των νομικών προσώπων μέχρι το έτος 1958. Ειδικότερα, το 1955 με το Ν.Δ. 3323/1955 για το εισόδημα των φυσικών προσώπων υιοθετήθηκε το σύστημα του ενιαίου προοδευτικού φόρου, το δε 1958 με το Ν.Δ. 3843/1958 υιοθετήθηκε για τα νομικά πρόσωπα το σύστημα του ενιαίου αναλογικού φόρου.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι καθοριστικό ιστορικό γεγονός που επηρέασε την εξέλιξη του νομικού καθεστώτος της φορολογίας του εισοδήματος της χώρας μας αποτέλεσε η Προσχώρηση αυτής από την 1.1.1981 στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και ήδη Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Ένα γνωστό χαρακτηριστικό της Φορολογίας, το οποίο είναι ακόμα πιο σύνηθες στην Ελλάδα, είναι ο ευκαιριακός χαρακτήρας των διατάξεων. Κάθε κυβέρνηση ακολουθεί το δικό της φορολογικό πρόγραμμα, εντός της ίδιας κυβερνητικής θητείας μπορεί να ανατραπεί από έτος σε έτος, ενώ σύνηθες φαινόμενο είναι και η ύπαρξη αντιφατικών διατάξεων και εγκυκλίων. Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω πολλοί από τους προαναφερθέντες φόρους μπορεί να έχουν ήδη καταργηθεί και σε άλλους να έχει διαφοροποιηθεί το πεδίο εφαρμογής τους. Κλίμακες μπορεί να αναπροσαρμόζονται προς εξυπηρέτηση του κυβερνητικού προγραμματισμού και οι φορολογικοί συντελεστές να διαφέρουν από έτος σε έτος. Συνεπώς καλό είναι οι ενδιαφερόμενοι με ζητήματα σχετικά με τη φορολογία να έχουν συνδρομή σε κάποιο λογιστικό περιοδικό που να τους στέλνει όλες τις νέες αναθεωρήσεις και μεταβολές στις ισχύουσες διατάξεις.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των φορολογικών διατάξεων, κυρίως στην Ελλάδα, είναι ο αφαιρετικός και γενικόλογος τρόπος σύνταξής τους, ώστε να ερμηνεύονται κατόπιν με εγκυκλίους(που πολλές φορές έχουν αναδρομική ισχύ με ό,τι αυτό συνεπάγεται ή να ορίζουν το ακριβώς αντίθετο από το κοινώς αντιληπτό) ή να ερμηνεύονται σύμφωνα με την προσωπική κρίση των ελεγκτών κατά τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου. Το ζήτημα της επίλυσης των οικονομικών διαφορών δυστυχώς είναι τελείως αποκομμένο από το ζήτημα της ερμηνείας των διατάξεων. Αυτό σημαίνει πως πέρα από τη δυνατότητα συμβιβασμού, η μόνη οδός επίλυσης των διαφορών είναι η δικαστική οδός. Το γεγονός αυτό δημιουργεί και ποικίλλα προβλήματα στους ισολογισμούς των εταιριών που προσπαθούν να ισορροπήσουν ανάμεσα στη συντηρητική λογιστική των ελληνικών νόμων και τα επιτακτικώς εφαρμοζόμενα πλέον Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Αυτό συμβαίνει διότι επηρεάζονται οι σχηματιζόμενες προβλέψεις (τις οποίες επηρεάζουν οι οικονομικές διαφορές που μπορεί να εκκρεμούν για χρόνια στα δικαστήρια). Οι προβλέψεις κατ' επέκταση επηρεάζουν και τα αποτελέσματα της επιχείρησης και μπορεί να αποτελέσουν πεδίο σχολιασμού για τον ορκωτό ελεγκτή που θα κληθεί να ελέγξει τις καταστάσεις της(με ό,τι αυτό συνεπάγεται).

2.3 ΕΚΤΕΝΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΑΡΘΡΑ 16-19 ΤΟΥ Ν.2238/94**Άρθρο 16**

Τεκμήριο δαπανών διαβίωσης

1. Για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν και τους βαρύνουν λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για ιδιοκατοικούμενη ή μισθούμενη κύρια κατοικία άνω των διακοσίων (200) τετραγωνικών μέτρων και για δευτερεύουσα κατοικία γενικώς άνω των εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικών μέτρων, όπως αυτό εξουρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 22, το οποίο πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δύο . Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε καθεμιά από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος. Αν ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν έχουν στην κατοχή ή στην κυριότητά τους ή έχουν μισθώσει περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια άνω των εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικών μέτρων, τα οποία χρησιμοποιούνται από αυτούς ως δευτερεύουσα κατοικία, τότε για τον υπολογισμό του τεκμαρτού μισθώματός τους λαμβάνονται υπόψη όλες οι μισθούμενες ή ιδιοκατοικούμενες δευτερεύουσες κατοικίες. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου δεν λαμβάνεται υπόψη η τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία με επιφάνεια μέχρι εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους και η οποία περιήλθε στον φορολογούμενο ή τη σύζυγό του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά την κείμενη νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι. Τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής, περιορίζονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) στις περιπτώσεις όπου οι κατοικίες - κύριες και δευτερεύουσες - που προσδιορίζουν την τεκμαρτή δαπάνη αποκτήθηκαν από κληρονομιά ή δωρεά ή γονική παροχή, καθώς και αυτές που αποκτήθηκαν από επαχθή αιτία από συνταξιούχο πριν από τη συνταξιοδότησή του.

β) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης που

προσδιορίζεται ανάλογα με τους φορολογήσιμους ίππους του αυτοκινήτου και της συμμετοχής της τεκμαρτής αυτής δαπάνης στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς, ως ακολούθως:

Φορολογήσιμοι ίπποι αυτοκινήτου	Ετήσια Τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (σε ευρώ)
μέχρι 7	4.800
« 8	6.100
« 9	8.000
« 10	9.900
« 11	11.800
« 12	14.200
« 13	16.700
« 14	20.500
« 15	26.500
« 16	33.600
« 17	41.300
« 18	49.500
« 19	57.800
« 20	66.600
« 21	75.700
« 22-23	85.300
« 24-25	95.900
« 26-27	107.900
« 28 και άνω	112.900

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη από κάθε επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητά του, η οποία υπολογίζεται από το έτος της πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα, κατά ποσοστό:

αα) Δέκα πέντε τοις εκατό (15%) για χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) έτη,

ββ) Είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη και μέχρι δέκα πέντε (15) έτη,

γγ) Σαράντα τοις εκατό (40%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα πέντε (15) έτη. Το ίδιο ποσοστό μείωσης υπολογίζεται για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (ΟΔΔΥ), καθώς και όταν πρόκειται για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους. Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία με ποσοστό τουλάχιστον εξήντα εφτά τοις εκατό (67%) από φυσική αναπηρία, νοητική καθυστέρηση ή ψυχική πάθηση ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνησή τους.

δδ) Πενήντα τοις εκατό (50%) για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση αυτοκίνητο που ανήκει στην κυριότητα του φορολογούμενου για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη, εφόσον αυτός έχει ηλικία πάνω από εξήντα (60) έτη και αποκτά αποκλειστικώς εισοδήματα από συντάξεις ή και από ιδιοκατοίκηση κύριας και δευτερεύουσας κατοικίας, καθώς και για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης ιδιοκτησίας προσώπου που το εισήγαγε με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας του από την αλλοδαπή, για τα δύο αμέσως επόμενα έτη από τη λήξη της απαλλαγής της περ. ε' του άρθρου 18, εφόσον ο δικαιούχος της μείωσης εξακολουθεί κατά τα έτη αυτά να κατοικεί στην Ελλάδα.

εε) Εξήντα τοις εκατό (60%) για χρονικό διάστημα πάνω από τριάντα (30) έτη από το έτος κατασκευής, εφόσον διαθέτουν πιστοποιητικό αυθεντικότητας, το οποίο εκδίδεται από διεθνή ή ημεδαπό φορέα που έχει αρμοδιότητα να εκδίδει αυτό το πιστοποιητικό.

Στις περιπτώσεις εταιριών ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή ανώνυμων ή αστικών, καθώς και των κοινωνιών και κοινοπραξιών που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι οποίες έχουν στην κυριότητα ή στην κατοχή τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που αναλογεί σε αυτά λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των:

ι) Ομόρρυθμων ή απλών εκτός των ετερόρρυθμων εταίρων ή κοινωνών ή μελών της κοινοπραξίας, φυσικών προσώπων, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία, προκειμένου περί ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή αστικών εταιριών ή στην κοινωνία ή στην κοινοπραξία.

ii) Των φυσικών προσώπων, μελών της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, μεριζόμενη μεταξύ αυτών, κατά το ποσοστό συμμετοχής του καθενός στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης, όταν οι διαχειριστές αυτής δεν είναι εταίροι της.

iii) Των διαχειριστών της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης που είναι και εταίροι της, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης.

iiii) Των διευθυνόντων και εντεταλμένων συμβούλων, διοικητών ανωνύμων εταιριών και προέδρων των διοικητικών συμβουλίων τους, μεριζόμενη ισομερώς μεταξύ τους. Αν στις πιο πάνω περιπτώσεις οι εταίροι των ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή αστικών εταιριών, καθώς και των κοινωνιών ή κοινοπραξιών είναι νομικά πρόσωπα, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση τα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης που έχουν στην κυριότητα ή την κατοχή τους λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των φυσικών προσώπων, που μετέχουν σε αυτά τα νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο προηγούμενο εδάφιο. Για τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα που δεν έχουν εγκατάσταση στην Ελλάδα, αλλά υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 107, καθώς και για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις που δεν υπάγονται στις διατάξεις της περίπτωσης δ' του άρθρου 18, το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προκύπτει με βάση αυτοκίνητα αυτής της περίπτωσης ιδιοκτησίας του αλλοδαπού νομικού προσώπου ή ιδιοκτησίας ή κατοχής γραφείου, υποκαταστήματος ή πρακτορείου της αλλοδαπής επιχείρησης εγκατεστημένου στην Ελλάδα, βαρύνει το πρόσωπο που εκπροσωπεί στην Ελλάδα το αλλοδαπό νομικό πρόσωπο ή την αλλοδαπή επιχείρηση ή προΐσταται του οικείου γραφείου ή υποκαταστήματος ή πρακτορείου.

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη βαρύνει καθένα από τα φυσικά πρόσωπα που ορίζονται από τις διατάξεις αυτής της παραγράφου, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής ή κατοικίας τους και δεν μπορεί για καθένα από αυτά τα πρόσωπα και για κάθε εταιρία να είναι ανώτερη από τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο της

εταιρίας.

Στην περίπτωση κατά την οποία ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα προστατευόμενα μέλη είναι κύριοι ή κάτοχοι και άλλων επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει για τα αυτοκίνητα αυτά λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης. Η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης του οποίου κύριος ή κάτοχος είναι ανήλικο τέκνο, λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη του γονέα που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα και αν αυτός έχασε τη γονική μέριμνα του άλλου γονέα. Σε περίπτωση απόκτησης ή μεταβίβασης με οποιονδήποτε τρόπο επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης κατά τη διάρκεια του έτους, η τεκμαρτή δαπάνη περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι και οι μήνες κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου. Διάστημα μεγαλύτερο από δέκα πέντε (15) ημέρες λογίζεται ως ολόκληρος μήνας.

Τα ίδια εφαρμόζονται και στην περίπτωση ακινησίας ή ολοκληρωτικής καταστροφής του αυτοκινήτου από οποιαδήποτε αιτία. Σε περίπτωση εικονικής μεταβίβασης αυτοκινήτου της περίπτωσης αυτής ή εικονικής κτήσης αυτών από περισσότερα πρόσωπα, το τεκμήριο της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης του ισχύει αυτοτελώς στο σύνολό της για καθέναν από τους συμβαλλομένους. Ως εικονική θεωρείται ιδίως η μεταβίβαση ή η κτήση όταν πραγματοποιείται μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή εξ αγχιστείας κατ' ευθείαν γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και τον τρίτο βαθμό, οπότε επιτρέπεται και η ανταπόδειξη. Όταν η συγκυριότητα είναι πραγματική, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη μερίζεται κατά το λόγο των ιδανικών μεριδίων καθενός συγκυρίου. Προκειμένου για εκπαιδευτές οδηγών αυτοκινήτων, καθώς και για τις επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων, που χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτόν περισσότερα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης λαμβάνεται υπόψη το αυτοκίνητο που δίνει τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη. Στις περιπτώσεις ενοικίασης ή χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων επιβατικών ιδιωτικής ή μικτής χρήσης, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη, που αντιστοιχεί στο χρόνο χρησιμοποίησης αυτών, βαρύνει το μισθωτή τους. Οι διατάξεις της παρούσας περίπτωσης β' εφαρμόζονται ανάλογα και για τον προσδιορισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας αυτοκινήτου μικτής χρήσης. Επίσης, οι διατάξεις αυτής της περίπτωσης εφαρμόζονται αναλόγως και για τα αυτοκίνητα τύπου jeep.

γ)

δ)

ε) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η οποία ορίζεται ως εξής:

αα) Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα και μη, ολικού μήκους μέχρι τρία (3) μέτρα, στο ποσό των δύο χιλιάδων εξακοσίων (2.600) ευρώ, που προσαυξάνεται με το ποσό των χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ για κάθε μέτρο μήκους πάνω από τα τρία (3) μέτρα.

ββ) Προκειμένου για ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη, με χώρο ενδιαίτησης η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται βάσει των μέτρων ολικού μήκους του σκάφους ως εξής:

Μήκος σκάφους	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (σε ευρώ)
Μέχρι 8 μέτρα	21.000
πάνω από 8 και μέχρι 10 μέτρα	38.000
πάνω από 10 και μέχρι 12 μέτρα	55.600
πάνω από 12 και μέχρι 14 μέτρα	74.400
πάνω από 14 και μέχρι 16 μέτρα	95.000
πάνω από 16 και μέχρι 18 μέτρα	117.800
πάνω από 18 και μέχρι 20 μέτρα	144.200
πάνω από 20 και μέχρι 22 μέτρα	174.800
πάνω από 22 και μέχρι 24 μέτρα	210.000
πάνω από 24 και μέχρι 26 μέτρα	250.000
πάνω από 26 και μέχρι 28 μέτρα	295.800
πάνω από 28 και μέχρι 30 μέτρα	348.000
πάνω από 30 και μέχρι 32 μέτρα	407.200
πάνω από 32 μέτρα	455.400

Τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτής της υποπερίπτωσης μειώνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) προκειμένου για ιστιοφόρα ναυταθλητικά σκάφη που χρησιμοποιούνται για ναυταθλητικούς αγώνες. Για τη μείωση αυτή απαιτείται σχετική βεβαίωση που χορηγείται από την Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία θεωρημένη από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Επίσης, για πλοία αναψυχής που έχουν κατασκευασθεί ή κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξ ολοκλήρου από ξύλο, τύπων "τρεχαντήρι", "βαρκαλάς", "πέραμα", "τσερνίκι" και "λίμπερτυ", που προέρχονται από την ελληνική ναυτική παράδοση, τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης μειώνονται κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%).

Η τεκμαρτή δαπάνη από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητά του κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά και είκοσι τοις εκατό (20%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη. Προκειμένου για σκάφη με μόνιμο πλήρωμα ναυτολογημένο για ολόκληρο ή μέρος του έτους, στην παραπάνω δαπάνη προστίθεται και η αμοιβή του πληρώματος πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή δύο (2). Τα σκάφη επαγγελματικής χρήσης δεν λαμβάνονται υπόψη για το τεκμήριο της δαπάνης. Οι διατάξεις της περίπτωσης β', εκτός αυτών που αναφέρονται στην ακινησία των αυτοκινήτων, εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή.

στ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για αεροσκάφη και ελικόπτερα κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, η οποία ορίζεται ως εξής:

αα) Για αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, καθώς και ελικόπτερα στο ποσό των εξήντα πέντε χιλιάδων (65.000) ευρώ για τους εκατόν πενήντα (150) πρώτους ίππους ισχύος του κινητήρα τους, που προσαυξάνεται με το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ για κάθε ίππο πάνω από τους εκατόν πενήντα (150) ίππους.

ββ) Για αεροσκάφη αεριοπροωθούμενα (jet) στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ για κάθε λίμπρα ώθησης.

Οι διατάξεις της περίπτωσης β' εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

ζ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και χρήσης δεξαμενής κολύμβησης που χρησιμοποιείται για τις οικογενειακές ανάγκες ή του κυρίου της ή του κατόχου της, και της συμμετοχής των εξόδων αυτών στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς. Η ετήσια αυτή τεκμαρτή δαπάνη ορίζεται με βάση την επιφάνεια της δεξαμενής ως εξής:(16)

Επιφάνεια της δεξαμενής (σε τ.μ.)	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη κολύμβησης διαβίωσης εξωτερικής δεξαμενής (σε ευρώ)
Από 25 μέχρι και 60	11.600
Πάνω από 60 μέχρι και 120	29.200
Πάνω από 120	46.800

Προκειμένου για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης, τα ποσά της τεκμαρτής δαπάνης αυτής της περίπτωσης, προσαυξάνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%).

2. Το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν, όπως αυτό προσδιορίζεται από την προηγούμενη παράγραφο, προσαυξάνεται κατά δέκα τοις εκατό (10%) για καθένα στοιχείο προσδιορισμού της δαπάνης αυτής πέρα από το δεύτερο. Το ποσό της προσαύξησης δεν μπορεί να υπερβεί το διπλάσιο του μεγαλύτερου ποσού της τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτει από τα στοιχεία που έχει στην κυριότητα ή την κατοχή του ο υπόχρεος, η σύζυγός του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν.

Δεν προσαυξάνεται η δαπάνη που προκύπτει κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, όταν το ποσό αυτής δεν υπερβαίνει τα επτά χιλιάδες τριακόσια πενήντα (7.350) ευρώ.

3. Το ετήσιο συνολικό ποσό τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων μπορεί να αμφισβητηθεί

από το φορολογούμενο όταν η πραγματική δαπάνη του φορολογουμένου και των μελών που τον βαρύνουν είναι μικρότερη από την τεκμαρτή δαπάνη, όπως αποδεικνύεται από τον υπόχρεο με βάση πραγματικά περιστατικά. Η επίκληση των περιστατικών αυτών μπορεί να γίνει μόνο από τους υπόχρεους οι οποίοι:

α) Υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους στις Ένοπλες Δυνάμεις.

β) Είναι φυλακισμένοι.

γ) Νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική.

δ)

ε) Είναι άνεργοι και για το χρονικό διάστημα που δικαιούνται βοήθημα ανεργίας.

στ) Συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης, γιατί αποδεικνύεται ότι στις δαπάνες συμβάλλουν οι συγγενείς αυτοί οι οποίοι πραγματοποιούν εισόδημα από εμφανείς πηγές.

ζ) Είναι ορφανοί ανήλικοι οι οποίοι έχουν στην κυριότητά τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους.

η) Προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανώτερης βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την τεκμαρτή. Όταν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις αυτής της παραγράφου, ο φορολογούμενος υποχρεούται να υποβάλει μαζί με τη δήλωσή του και τα αναγκαία δικαιολογητικά για την απόδειξη των ισχυρισμών του. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ελέγχει την ακρίβεια των ισχυρισμών και τα αποδεικτικά στοιχεία του φορολογουμένου και μειώνει ανάλογα την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη στην οποία αναφέρονται οι ισχυρισμοί και τα αποδεικτικά στοιχεία. Στις πιο πάνω α' και στ' περιπτώσεις, η διαφορά μεταξύ της τεκμαρτής και της πραγματικής δαπάνης διαβίωσης λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης του γονέα ή του τέκνου που συμβάλλει στις δαπάνες διαβίωσης του υποχρέου.

Αν πρόκειται για τους γονείς, η διαφορά τεκμαρτής δαπάνης καταλογίζεται σε εκείνον που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα.

Άρθρο 17

Τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

Ως ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν λογίζονται και τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται για:

α) Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων ή τρίτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας.

Ως κινητά πράγματα μεγάλης αξίας νοούνται εκείνα που η αξία τους υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Αν η αξία κάθε πράγματος είναι μικρότερη του ποσού αυτού, τα αγορασθέντα όμως πράγματα αποτελούν κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις ενιαίο σύνολο, τότε για τον υπολογισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψη η αξία όλων αυτών των πραγμάτων, εφόσον υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

Κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα χρηματικά ποσά που διατίθενται για την αγορά κινητών πραγμάτων που αποτελούν το άμεσο αντικείμενο της ασκούμενης εμπορικής δραστηριότητας.

β)

γ) Αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης. Ως τίμημα αγοράς λαμβάνεται η αξία που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν.1249/1982. Αν το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια είναι μεγαλύτερο από την πιο πάνω αξία, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται το καθοριζόμενο σ' αυτά τα συμβόλαια τίμημα. Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται:

αα) Το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια.

ββ) Η διαφορά μεταξύ του τιμήματος ή της αξίας, κατά περίπτωση, που φορολογήθηκε και της πραγματικής αξίας του ακινήτου, η οποία εξευρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων. Εξαιρείται η δαπάνη για ανέγερση οικοδομής από επιχείρηση που αναλαμβάνει κατά κύριο επάγγελμα την ανέγερση οικοδομών. Επίσης, εξαιρείται η δαπάνη για την

αγορά από ενήλικο, με δικαίωμα πλήρους κυριότητας, καθώς και η ανέγερση από αυτόν οικοδομής, ως πρώτη κατοικίας, εφόσον η επιφάνειά της δεν υπερβαίνει τα εκατόν είκοσι (120) τ.μ. Αν η επιφάνεια της οικοδομής υπερβαίνει τα εκατόν είκοσι (120) τ.μ., λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη που αντιστοιχεί στην επιφάνεια πάνω από τα εκατόν είκοσι (120) τ.μ. Κατά την εφαρμογή των δύο προηγούμενων εδαφίων δεν θεωρείται ότι αποκτάται πρώτη κατοικία, αν ο υπόχρεος, ο άλλος σύζυγος και τα τέκνα που τους βαρύνουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή ισόβιας επικαρπίας ή οίκησης, εξ ολοκλήρου ή επί ιδανικού μεριδίου, σε άλλη οικία ή οικίες, εφόσον το άθροισμα της συνολικής επιφάνειας που τους αντιστοιχεί υπερβαίνει τα εβδομήντα (70) τ.μ. Η επιφάνεια αυτή προσαυξάνεται κατά είκοσι (20) τ.μ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα και κατά είκοσι πέντε (25) τ.μ. για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα που βαρύνουν τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο.

δ) Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε, εκτός αυτών προς εταιρίες ή κοινοπραξίες ή κοινωνίες από τα μέλη ή τους μετόχους των.

ε) Η ετήσια δαπάνη για δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών, εφόσον αυτά υπερβαίνουν ετησίως τα τριακόσια (300) ευρώ [100.000 δρχ.], εκτός από τις δωρεές προς το Δημόσιο, τους Δήμους και τις Κοινότητες του Κράτους, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα Κρατικά και Δημοτικά Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τα νοσοκομεία, που αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και τα προνοιακά ιδρύματα του ευρύτερου δημόσιου τομέα (Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου), ως και τα προνοιακά ιδρύματα ιδιωτικού δικαίου των οποίων οι εν γένει δαπάνες λειτουργίας καλύπτονται τουλάχιστον κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%) με επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Ομοίως, εξαιρούνται οι δωρεές ή χορηγίες προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.

στ) Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής. Στο ποσό της δαπάνης αυτής περιλαμβάνεται και το ποσό των οικείων τόκων στους οποίους

περιλαμβάνονται και οι τυχόν τόκοι υπερημερίας. Εξαιρητικά, από το ποσό της δαπάνης που καταβάλλεται για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείου που έχει ληφθεί για την αγορά ή ανέγερση πρώτης κατοικίας, δεν λαμβάνεται υπόψη, για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, το ποσό του χρεολυσίου που περιλαμβάνεται στην οικεία δαπάνη, κατά το μέρος που αυτό επιμεριστικά αναλογεί στη μέχρι των εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικών μέτρων επιφάνεια της κατοικίας. Επίσης, δεν λαμβάνεται υπόψη, για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης, το ποσό της δαπάνης που καταβάλλεται για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείου, που έχει ληφθεί για την αγορά εξοπλισμού γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς και για την αγορά οικοπέδου από επιτηδευματίες που ασχολούνται επαγγελματικά με την ανέγερση και πώληση οικοδομών.

Άρθρο 18

Μη εφαρμογή του τεκμηρίου

Το τεκμήριο προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης δεν εφαρμόζεται:

- α)
- β) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη η οποία προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης αναπήρου, το οποίο απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.
- γ) Προκειμένου για αλλοδαπό προσωπικό που δε διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα ή ημεδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό και απασχολείται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν.89/1967 (ΦΕΚ 132 Α'), του α.ν.378/1968 (ΦΕΚ 82 Α') και του άρθρου 25 του ν.27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), για το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει του επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή του ενοικίου.
- δ) Προκειμένου για αλλοδαπές επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν.89/1967, του α.ν.378/1968 και του άρθρου 25 του ν.27/1975, για το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης.
- ε) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη, η οποία προκύπτει βάσει ενός επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης, ιδιοκτησίας προσώπου που το εισήγαγε με

μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη, λόγω μετοικεσίας του από την αλλοδαπή, για το έτος εκτελωνισμού του αυτοκινήτου και τα δύο (2) επόμενα έτη, εφόσον ο δικαιούχος της απαλλαγής εξακολουθεί και κατά τα έτη αυτά να κατοικεί στην Ελλάδα.
στ)

ζ) Προκειμένου για επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων που έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς φορολογίας του άρθρου 36α του Ν.1642/1986, για την τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει βάσει των επιβατικών αυτοκινήτων που έχουν αγορασθεί για μεταπώληση με βάση τις διατάξεις του άρθρου 36α του Ν.1642/1986, εφόσον η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας του μεταβιβαζόμενου αυτοκινήτου οχήματος έχουν παραμείνει στη ΔΟΥ στην οποία έγινε η μεταβίβαση του αυτοκινήτου προς την επιχείρηση μεταπώλησης μέχρι και την ημερομηνία μεταπώλησης από αυτή σε τρίτο και το αυτοκίνητο κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν κυκλοφόρησε παράνομα. Κατά τις μεταπωλήσεις αυτής της περίπτωσης δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 10 μέχρι και 14 του άρθρου 81. Οι μεταπωλήτριες επιχειρήσεις έχουν υποχρέωση μαζί με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος να συνυποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/1986, στην οποία να αναγράφουν τα πιο πάνω αυτοκίνητα που αγόρασαν ή πούλησαν στο οικείο έτος. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής αυτής της περίπτωσης.

η. Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν τα οποία έχουν αποκτηθεί μέχρι την 31.12.1992.

θ. Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη η οποία προκύπτει με βάση ένα ή περισσότερα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης μέχρι και δεκατέσσερις (14) φορολογήσιμους ίππους, κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του και προσώπων που τους βαρύνουν, που έχουν αποκτηθεί από 1.1.1993 μέχρι την 31.12.2003. Επίσης, προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης άνω των δεκατεσσάρων (14) φορολογήσιμων ίπων που έχουν αποκτηθεί το ίδιο χρονικό διάστημα, εφόσον η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία του έτους πρώτης κυκλοφορίας τους, μειωμένη λόγω παλαιότητας κατά τα ποσοστά της κλίμακας της παραγράφου 1 του άρθρου 126 του Ν.2960/2001 (ΦΕΚ 265 Α') δεν υπερβαίνει το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ.

ι. Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν, τα οποία αποκτώνται από την 1.1.2004 και

εφεξής και η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία του έτους πρώτης κυκλοφορίας τους μειωμένη λόγω παλαιότητας κατά τα ποσοστά της κλίμακας της παραγράφου 1 του άρθρου 126 του Ν.2960/2001 (ΦΕΚ 265 Α') δεν υπερβαίνει το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ.

ια. Οι περιπτώσεις η', θ' και ι' του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή και στα εδάφια τρίτο, τέταρτο, πέμπτο, δέκατο πέμπτο και δέκατο έκτο της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16.

ιβ) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη η οποία προκύπτει με βάση ένα σκάφος αναψυχής ολικού μήκους μέχρι δέκα (10) μέτρα που δεν έχει ναυτολογημένο πλήρωμα για ολόκληρο ή μέρος του έτους, το οποίο ανήκει στην κυριότητα ή κατοχή του υποχρέου ή του άλλου συζύγου ή και στους δύο από κοινού. Εάν ο υπόχρεος ή η σύζυγός του έχουν στην κυριότητα ή κατοχή τους περισσότερα του ενός τέτοια σκάφη, το τεκμήριο δεν εφαρμόζεται για εκείνο το σκάφος με τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη. Σε περίπτωση που ο κάθε σύζυγος έχει στην κυριότητα ή κατοχή του τέτοιο σκάφος και οι τεκμαρτές δαπάνες αυτών των σκαφών είναι ίσες, η απαλλασσόμενη τεκμαρτή δαπάνη του ενός σκάφους επιμερίζεται κατά 50% στον καθένα.

ιγ) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, κυριότητας ή κατοχής μόνιμων κατοίκων εξωτερικού.

ιδ) Προκειμένου για αγορά πάγιου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν εμπορική ή γεωργική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα.

ιε) Προκειμένου για αγορά επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, ειδικά διασκευασμένων για πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες που υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%). Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για κινητικά ανάπηρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητική αναπηρία με ποσοστό πάνω από εξήντα επτά τοις εκατό (67%) ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνησή τους.

ιστ) Το τεκμήριο με βάση την ετήσια συνολική δαπάνη, που υπολογίζεται, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17, δεν εφαρμόζεται όταν η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που

δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν, και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτών είναι μικρότερη από ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του εισοδήματος που δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή τους το ίδιο έτος.

Άρθρο 19

Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αυτής

1. Η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν ή προσδιορίστηκε από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης τους, των άρθρων 16 και 17, προσαυξάνει τα εισοδήματα που δηλώνονται ή προσδιορίζονται από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά το ίδιο οικονομικό έτος, του φορολογουμένου ή της συζύγου του, κατά περίπτωση, από εμπορικές επιχειρήσεις ή από την άσκηση ελευθέρων επαγγελμάτων και αν δε δηλώνεται εισόδημα από τις κατηγορίες αυτές η διαφορά αυτή λογίζεται εισόδημα της παρ. 3 του άρθρου 48.

2. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούται να λάβει υπόψη του τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά, τα οποία αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά στοιχεία και με τα οποία καλύπτεται ή περιορίζεται η διαφορά που προκύπτει.

Στις περιπτώσεις αυτής της παραγράφου ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης. Τα ποσά αυτά ιδίως είναι:

α) Πραγματικά εισοδήματα τα οποία αποκτήθηκαν από τον ίδιο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Αν τα εισοδήματα αυτά αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, αναγνωρίζονται, εφόσον υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα ή απαλλάσσονται νομίμως από αυτόν.

- β) Χρηματικά ποσά που δε θεωρούνται εισόδημα κατά τις ισχύουσες διατάξεις.
- γ) Χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων.
- δ) Εισαγωγή συναλλάγματος, που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δικαιολογείται η απόκτησή του στην αλλοδαπή. Δεν απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης αυτού του συναλλάγματος για τα πρόσωπα:
- αα) που κατοικούν μονίμως στο εξωτερικό,
- ββ) που είχαν διαμείνει τρία (3) τουλάχιστον χρόνια στην αλλοδαπή και η εισαγωγή του συναλλάγματος γίνεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από τη μετοικεσία τους.
- γγ) που είχαν διαμείνει πέντε (5) τουλάχιστον συνεχή χρόνια στην αλλοδαπή και το επικαλούμενο ποσό συναλλάγματος προέρχεται από καταθέσεις στο όνομά τους ή στο όνομα του άλλου συζύγου σε τράπεζα της Ελλάδας ή σε υποκατάστημα Ελληνικής τράπεζας στο εξωτερικό κατά το χρόνο που διέμεναν στην αλλοδαπή ή από καταθέσεις τους μέσα σε ένα (1) χρόνο από τη μετοικεσία τους στην Ελλάδα χωρίς το συνάλλαγμα αυτό να έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή. Η προϋπόθεση της μη επανεξαγωγής του συναλλάγματος δεν απαιτείται για το ποσό εκείνο του συναλλάγματος που έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή για την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 17 εφόσον η δαπάνη για την απόκτηση αυτού του στοιχείου έχει ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή των άρθρων 17 ή 19.
- ε) Δάνεια, τα οποία έχουν ληφθεί και αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία. Ειδικώς, όταν πρόκειται για την κάλυψη διαφοράς δαπάνης της προηγούμενης παραγράφου, κατά το ποσό που προέρχεται από δαπάνη του άρθρου 17, το ποσό του δανείου λαμβάνεται υπόψη εφόσον από το οικείο έγγραφο αποδεικνύεται ότι έχει ληφθεί πριν από την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης.
- στ) Δωρεά ή γονική παροχή χρηματικών ποσών για την οποία η οικεία φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη.

ζ) Ανάλωση κεφαλαίου που αποδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο.

Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου κάθε έτους από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων αυτών, από τα χρηματικά ποσά, τα οριζόμενα στις περιπτώσεις β', γ', δ', ε' και στ' και από οποιοδήποτε άλλο ποσό το οποίο αποδεδειγμένα έχει εισπραχθεί, εκπίπτουν οι δαπάνες που προσδιορίζονται στα άρθρα 16 και 17, εφόσον εμπίπτουν στις διατάξεις περί εφαρμογής του τεκμηρίου.

Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται για εισοδήματα που αποκτώνται και δαπάνες που πραγματοποιούνται από το οικονομικό έτος 2009 και επόμενα».

Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 16 ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τα δύο χιλιάδες εννιακόσια (2.900) ευρώ, το ποσό που πρέπει να εκπέσει αντί αυτών προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και των αποδειγμένων δαπανών διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δύο χιλιάδων εννιακοσίων (2.900) ευρώ.

Κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση αυτών των εσόδων τα μειώνει, προκειμένου αυτά να ληφθούν υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού.

Για την κάλυψη ή περιορισμό της διαφοράς που προκύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν.2019/1992 (ΦΕΚ 34 Α') για τα ποσά των πραγματικών ή τεκμαρτών δαπανών που πραγματοποιούνται από 1.1.1994. Χρηματικά ποσά που έχουν ληφθεί υπόψη από τη δήλωση που, τυχόν, υποβλήθηκε κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν.2019/1992, για την κάλυψη ή τον περιορισμό διαφοράς δαπάνης, αφαιρούνται από το κεφάλαιο που σχηματίζεται από προηγούμενα έτη, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση όσα ορίζονται στα εδάφια δεύτερο, τρίτο και τέταρτο αυτής της περίπτωσης.

3. Προκειμένου προσδιορισμού του εισοδήματος με βάση την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του παρόντος άρθρου, η ζημία του ίδιου οικονομικού έτους ή και των προηγούμενων δεν εκπίπτει και ούτε μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα οικονομικά έτη.
4. Οι υπόχρεοι που δεν αναγράφουν ή ανακριβώς αναφέρουν στη δήλωση τα στοιχεία, τα σχετικά με τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων και τον προσδιορισμό της ετήσιας συνολικής δαπάνης διαβίωσης, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται στο άρθρο 87. Επίσης, όσοι δεν αναγράφουν στη δήλωση τη δαπάνη αγοράς ή ανέγερσης ακινήτων υπόκεινται στις κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 88.
5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με τη δήλωση φόρου εισοδήματος και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

ΜΕΡΟΣ 2^ο : ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Η λέξη τεκμήριο είναι παράγωγο της λέξης «τεκμαίρεται» που σημαίνει συμπεραίνεται. Με άλλα λόγια τα περιουσιακά στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα πόσα χρήματα κατ' ελάχιστον κερδίζει (θεωρητικά) ετησίως ο φορολογούμενος.

Καθ' όλη τη διάρκεια του εκάστοτε έτους, ακόμα περισσότερο όμως κατά την περίοδο των φορολογικών δηλώσεων, τα εγκόλπια των φορολογουμένων κάνουν εκτενείς αναφορές σε ζητήματα που αφορούν τα τεκμήρια.

Ο προσδιορισμός του εισοδήματος και κατ' επέκταση ο υπολογισμός του φόρου γίνεται με βάση τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (πόθεν έσχες) όταν το καθαρό εισόδημα που δηλώνεται συνολικά από το φορολογούμενο και τα μέλη της οικογένειας που τον βαρύνουν είναι μικρότερο από αυτό που προκύπτει με βάση τα τεκμήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΘΕΩΡΙΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Τα τεκμήρια αφορούν μόνο τα φυσικά πρόσωπα και όχι τις εταιρείες και τα λοιπά νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα εμπίπτουν στις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας περί τεκμηρίου ακόμη και αν δεν έχουν τυπικά φορολογητέο εισόδημα, εντούτοις διατηρούν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία ή αγοράζουν τέτοια και γενικά εμφανίζουν έκδηλο πλούτο.

Δεν εξετάζεται αν τα φυσικά πρόσωπα είναι ενήλικα ή ανήλικα, αλλοδαπά ή ημεδαπά, αρκεί όταν πρόκειται για αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα, αυτά να έχουν την διαμονή ή την κατοικία τους στην Ελλάδα.

Με τα τεκμήρια, προσδιορίζεται η δαπάνη διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, της συζύγου και των προσώπων που (κατά την φορολογία εισοδήματος) συννοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, και ως ποσοτικό

μέγεθος συγκρίνεται με τα δηλωθέντα εισοδήματα για τον προσδιορισμό της φορολογητέας βάσης και την επιβολή του φόρου.

Τα τεκμήρια εφαρμόζονται μόνο σε περίπτωση σοβαρής δυσαναλογίας μεταξύ του δηλωθέντος και προσδιορισθέντος εισοδήματος. Το τεκμήριο δεν εφαρμόζεται όταν η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε από τον φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτών, είναι μικρότερη από το ποσοστό 20% του εισοδήματος που δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή τους το ίδιο έτος.

Φορολόγηση με τα τεκμήρια γίνεται όταν το συνολικό καθαρό εισόδημα που δηλώνεται από το φορολογούμενο και τα μέλη της οικογένειάς του που τον βαρύνουν, είναι μικρότερο από το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.

Είδη τεκμηρίων

Γενικά τα τεκμήρια (ή αλλιώς **“δαπάνες που καθορίζουν το εισόδημα”**) διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:

(α) τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης (του τρόπου ζωής), και

(β) τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (πόθεν έσχες).

Τα τεκμήρια διαβίωσης, συνίστανται στην κατοχή κάποιου περιουσιακού στοιχείου, και εφαρμόζονται όσο διαρκεί η κατοχή του περιουσιακού στοιχείου. Τέτοιου είδους τεκμήριο είναι η κατοχή ΕΙΧ ή μικτής χρήσης αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας, σκάφους αναψυχής, ελικοπτέρου, αεροσκάφους, δεξαμενής κολύμβησης (πισίνας), ή χρήση δευτερεύουσας κατοικίας και η διατήρηση οικιακού προσωπικού και πληρώματος σκαφών αναψυχής. Συγκεκριμένα αυτού του είδους τα τεκμήρια σημαίνουν ότι η κατοχή των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων, συνεπάγεται και την πραγματοποίηση ορισμένης δαπάνης τόσο για την συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, όσο και για οικογενειακά έξοδα.

Τα υπόλοιπα τεκμήρια συνίστανται στην πραγματοποίηση μιας περιστασιακής πράξης, κατά την περίοδο για την οποία υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης, όπως είναι το ποσό που δαπανήθηκε για την αγορά ενός αυτοκινήτου, ενός ακινήτου, μιας επιχείρησης, το ποσό που πληρώσαμε σε μία πιστωτική κάρτα ή για την πληρωμή των δόσεων ενός δανείου.

Σκοπός των τεκμηρίων

Σκοπός των τεκμηρίων δεν είναι η άσκηση φοροεισπρακτικής πολιτικής από το κράτος, αλλά η εμφάνιση των πραγματικών εισοδημάτων κάθε πολίτη, και με αυτό τον τρόπο πατάσσεται κατά κάποιον τρόπο η φοροδιαφυγή, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι σε όλες τις περιπτώσεις η εφαρμογή του τεκμηρίου εμφανίζει την πραγματική εισοδηματική κατάσταση του φορολογουμένου, με αποτέλεσμα άλλες φορές να υπάρχουν αδικίες, ενώ άλλες φορές, τα πραγματικά εισοδήματα που δεν δηλώνονται, να είναι πολλαπλάσια του τεκμαρτού. Με την εφαρμογή του τεκμηρίου, εφαρμόζεται αυτοτελώς ο έλεγχος του πόθεν έσχες σε κάθε φορολογούμενο, σε αντίθεση με το καθεστώς άλλων κρατών, όπου ο έλεγχος προχωράει σε μεγαλύτερο βάθος.

Νομοθετικό πλαίσιο

Οι διατάξεις που διέπουν τον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης με βάση τις δαπάνες περιέχονται στο βασικό νόμο 2238/94 'Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων', στο κεφάλαιο Γ' και ειδικότερα στα άρθρα 15 έως 19.(βλ. Μέρος Α, κεφ.2)

Οι αγρότες

Για την τοκοχρεολυτική εξόφληση δανείου δεν έχουν τεκμήριο οι αγρότες για την αγορά οποιουδήποτε εξοπλισμού. Αλλά και τα ποσά που καταβάλλονται για τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείου, για αγορά οικοπέδου από επιτηδευματίες που

απασχολούνται επαγγελματικά με την ανέγερση και πώληση οικοδομών δεν αποτελούν τεκμήρια.

3.2 ΤΕΚΜΑΡΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Το τεκμαρτό εισόδημα προκύπτει από υπολογισμούς που γίνονται βάσει δεδομένων, όπως είναι οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες, η απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου ή ακόμα και η κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου. Αναδιαστέλλεται λοιπόν με το πραγματικό εισόδημα.

Πραγματικό και τεκμαρτό εισόδημα.

Το εισόδημα κάθε φορολογουμένου διακρίνεται σε δύο είδη, το πραγματικό εισόδημα και το τεκμαρτό. Πραγματικό είναι το εισόδημα που πραγματικά απόκτησε ο φορολογούμενος, κατά την περίοδο για την οποία υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, και προσδιορίζεται βάσει πραγματικών στοιχείων, όπως οι βεβαιώσεις αποδοχών, το εισόδημα που προκύπτει από τα βιβλία της επιχείρησης που εκμεταλλεύεται, οι τόκοι καταθέσεων, η πρόσοδος από ενοίκια ακινήτων, και κάθε άλλο εισόδημα, το οποίο προκύπτει από πραγματικά στοιχεία. Σε αντίθεση με το πραγματικό εισόδημα, το τεκμαρτό προκύπτει από υπολογισμούς που γίνονται βάσει άλλων δεδομένων, όπως είναι οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες, η απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου ή ακόμα και η κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου.

Ως τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος θεωρείται εκείνος σύμφωνα με τον οποίο το φορολογητέο εισόδημα των φυσικών προσώπων δεν προκύπτει άμεσα από τα στοιχεία εκείνα που εκδηλώνουν το πραγματικό ύψος αυτού, όπως είναι τα ακαθάριστα έσοδα και οι παραγωγικές δαπάνες, αλλά προκύπτει με βάση τα στοιχεία που εκδηλώνουν κατά τρόπο έμμεσο, δηλαδή τεκμαρτό, το ύψος του εισοδήματος. Τέτοια στοιχεία είναι π.χ. η κατοχή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, όπως π.χ. πολυτελής κατοικία, ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητα, σκάφος αναψυχής κτλ. Πρόκειται για τα αποκαλούμενα από τη δημοσιονομική επιστήμη «εξωτερικά φορολογικά τεκμήρια» (methode indiciaire ou de signes exterieurs).

Κατά το παρελθόν, ο τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος ήταν πολύ συνήθης στα ευρωπαϊκά κράτη, γιατί δεν ήταν από τεχνική άποψη εφικτός ο αποτελεσματικός έλεγχος και η σύλληψη της πραγματικής φορολογητέας ύλης του φορολογούμενου. Σε ένα σύγχρονο φορολογικό σύστημα όμως κατά κανόνα αρμόζει ο πραγματικός προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων και μόνο κατ'εξάιρεση, όταν ο έλεγχος για τον πραγματικό προσδιορισμό δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί μέσα στο οικονομικό έτος που φορολογείται το εισόδημα, και αυτό συμβαίνει κυρίως για όσους αποκτούν εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις ή ελευθέρια επαγγέλματα, ενδείκνυται να προσδιορίζεται ένα ελάχιστο ποσό εισοδήματος του φορολογούμενου κατά τρόπο τεκμαρτό. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται το φαινόμενο του ετεροχρονισμού της είσπραξης του φόρου σε σχέση με τις δαπάνες του προϋπολογισμού του οικονομικού έτους στο οποίο ανήκουν. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι με την καταβολή του φόρου που αντιστοιχεί στο τεκμαρτό εισόδημα συνήθως δεν εξαντλείται και η φορολογική υποχρέωση του φορολογούμενου. Δηλαδή, ανεξάρτητα από το ποσό του φόρου που προκύπτει βάσει των τεκμηρίων, κανονικά θα πρέπει να γίνει στη συνέχεια έλεγχος από την αρμόδια δημοσιονομική υπηρεσία προκειμένου να εξευρεθεί το πραγματικό εισόδημα του υπόχρεου.

Έτσι π.χ. στην **Αγγλία** τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης είναι άγνωστα. Είναι γνωστό όμως το τεκμήριο δαπάνης για την απόκτηση περιουσιακών «πόθεν έσχες», στις περιπτώσεις που τα στοιχεία που διαθέτει η δημοσιονομική υπηρεσία για τον προσδιορισμό του εισοδήματος δεν είναι επαρκή. Επίσης, στη **Γαλλία** είναι γνωστό τόσο το τεκμήριο «πόθεν έσχες» όσο και τα ορισμένα φορολογικά τεκμήρια βάσει εξωτερικών ενδείξεων του πλούτου και των προσωπικών εξόδων διαβίωσης. Στις **ΗΠΑ** το τεκμήριο δαπάνης για την απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων «πόθεν έσχες» εφαρμόζεται απεριόριστα, ενώ η φοροδιαφυγή είναι δυνατό να διαπιστωθεί όχι μόνο με βάση τα βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης αλλά και με βάση ορισμένα πραγματικά στοιχεία που δηλώνουν την αύξηση της κάθε φύσεως κινητής και ακίνητης περιουσίας του φορολογούμενου, χωρίς αυτό να δικαιολογείται από το δηλούμενο εισόδημα.

Εξάλλου, στη σύγχρονη εποχή ο τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος ενδείκνυται και κατ'εφαρμογή του κλασικού κανόνα της οικονομικότητας ή ευθυνίας

του φόρου, δηλαδή της μείωσης του κόστους βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου. Πάντως, μετά τη χρήση σύγχρονων μεθόδων ελέγχου του πραγματικού εισοδήματος των φορολογουμένων, που πραγματοποιείται κυρίως με τη χρήση της πληροφορικής, ο τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος τείνει να εξαφανισθεί από τα φορολογικά συστήματα των σύγχρονων κρατών.

Υπολογισμός του τεκμαρτού εισοδήματος.

Το τεκμαρτό εισόδημα, όπως και το πραγματικό εφαρμόζεται κατ' αρχήν για κάθε φορολογούμενο ξεχωριστά. Έτσι τα τεκμήρια του συζύγου δεν επηρεάζουν την φορολόγηση της συζύγου, και αντίστροφα. Δεύτερον, λαμβάνεται υπ' όψιν το άθροισμα των τεκμηρίων, και όχι όπως νομίζουν ορισμένοι το μεγαλύτερο από αυτά, θυμηθείτε όμως τι είπαμε πριν, για κάθε φορολογούμενο ξεχωριστά. Τρίτον, το ποσό των τεκμηρίων κάθε φορολογούμενου, και στην περίπτωση ζευγαριού, προσαυξάνεται κατά 10%, για κάθε περιουσιακό στοιχείο πέραν του δεύτερου, για το οποίο εφαρμόζεται τεκμήριο διαβίωσης. Για την κατανόηση του τελευταίου θα σας φέρουμε ένα παράδειγμα:

Έστω έγγαμο ζευγάρι, όπου ο σύζυγος κατέχει ένα αυτοκίνητο και ένα σκάφος, άρα δύο στοιχεία, και η σύζυγος ένα αυτοκίνητο. Σε αυτή την περίπτωση επειδή έχουμε τρία στοιχεία, το άθροισμα των τεκμηρίων του συζύγου, αλλά και της συζύγου, θα προσαυξηθούν κατά 10%. Όπως καταλαβαίνεται στα τέσσερα στοιχεία η προσαύξηση ανέρχεται σε 20% κλπ. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται, όταν υπάρχει συνιδιοκτησία μεταξύ των συζύγων στα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτουν. Στο ανωτέρω παράδειγμα, εάν τα αυτοκίνητα που έχουμε αναφέρει, δεν αφορούν δύο αυτοκίνητα, αλλά συμμετοχή κατά 50%-50% στο ίδιο αυτοκίνητο, δεν έχουμε τότε τρία στοιχεία, αλλά δύο. Τέλος, το ποσό του τεκμαρτού εισοδήματος μειώνεται.

Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της ίδιας οικονομικής χρήσης, στο ίδιο υποκείμενο της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων συμπέσουν και τα δύο τεκμήρια, δηλαδή τόσο το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης όσο και το τεκμήριο δαπάνης για την απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων, τότε για τον προσδιορισμό του συνολικού ετήσιου τεκμαρτού εισοδήματος του υποκειμένου αυτού προστίθενται τα ποσά των ανωτέρω δύο τεκμαρτών δαπανών. Δηλαδή, αν κάποιος κατά τη

διάρκεια μιας χρήσης αγοράσει ένα ΙΧΕ αυτοκίνητο αλλά κατά τη διάρκεια της ίδιας χρήσης κατέχει και κυκλοφορήσει ένα ή και περισσότερα ΙΧΕ αυτοκίνητα, στο τεκμήριο της δαπάνης για την απόκτηση του νέου αυτοκινήτου προστίθεται το τεκμήριο της δαπάνης διαβίωσης για την κατοχή και την κυκλοφορία του ενός ή και περισσότερων αυτοκινήτων. Το συνολικό ποσό αποτελεί το τεκμαιρόμενο ετήσιο εισόδημα.

Μειονεκτήματα τεκμαρτού προσδιορισμού

Σύμφωνα με στατιστικές που έγιναν, στην Ελλάδα, τα πρόσθετα εισοδήματα που φορολογήθηκαν εξαιτίας των τεκμηρίων το 2000 ανήλθαν σε 579 δισ. δραχμές, ποσά δηλαδή που αντιστοιχούν μόνο στο 3,4% του δηλωθέντος εισοδήματος και στο 2,7% του συνολικού δηλωθέντος και αυτοτελώς φορολογηθέντος εισοδήματος. Αν ληφθεί υπόψη ότι, όπως θα δούμε πιο κάτω, το μεγαλύτερο μέρος της προσαύξησης αυτής συγκεντρώνεται στα χαμηλά εισοδηματικά κλιμάκια, η πρόσθετη απόδοση των τεκμηρίων είναι πολύ μικρή. Πραγματικά, εκτιμήσεις του ΚΕΠΥΟ, ανεβάζουν το ποσόν αυτό στο 2,3% του αναλογούντος στα δηλωθέντα εισοδήματα φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

⇒ Ένα μειονέκτημα του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος είναι ότι στρεβλώνει τις αποφάσεις και τις ενέργειες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να στρεβλώνεται η οικονομική δραστηριότητα και κυρίως να παρεμποδίζονται οι επενδύσεις, με δυσμενείς συνέπειες στην απασχόληση και την ανάπτυξη της οικονομίας. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση ορισμένων τεκμηρίων αγοράς περιουσιακών στοιχείων, όπως λ.χ. την αγορά επιχειρήσεων ή τη σύσταση ή την αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που λειτουργούν ατομικώς ή με τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης ή περιορισμένης ευθύνης εταιρείας ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας ή αστικής εταιρείας ή την αγορά εταιρικών μεριδίων και χρεογράφων. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η εφαρμογή των τεκμηρίων στην αγορά ή την κατασκευή ακινήτων, επειδή η εφαρμογή τους είναι επόμενο να παρεμποδίζει την οικοδομική δραστηριότητα, με δυσμενείς συνέπειες στην καθόλου οικονομική δραστηριότητα στη χώρα. Εξάλλου, το τεκμήριο του αυτοκινήτου (τόσο με τη μορφή της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης, που προσδιορίζει, όσο και με το κόστος αγοράς του) οδηγεί πολλά άτομα να μην αγοράζουν αυτοκίνητο στο όνομά τους αλλά

στο όνομα συγγενικών τους προσώπων, με δυσμενείς πολλές φορές συνέπειες στις σχέσεις τους.

⇒ Ένα άλλο μειονέκτημα των τεκμηρίων είναι ότι διοχετεύουν τα εισοδήματα της παραοικονομίας στο εξωτερικό, ενώ παρεμποδίζουν την επανεισαγωγή παρανόμως εξαχθένων από τη χώρα κεφαλαίων στο παρελθόν. Το θέμα αυτό είναι εξόχως σημαντικό και είναι ενδεχόμενο να δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στην κίνηση κεφαλαίων από και προς τη χώρα μας, εν όψει της ελεύθερης κυκλοφορίας τους στο πλαίσιο της Ε.Ε.

3.3 ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Σύμφωνα με τον Νόμο 2238/94 ορίζονται τα **τεκμήρια δαπανών διαβίωσης**. Πρόκειται κατ' ουσίαν για τεκμαρτά (υποθετικά) ποσά που έχουν οριστεί με το φορολογικό νόμο, επί τη βάση της κυριότητας ή κατοχής ορισμένων περιουσιακών στοιχείων, και με αυτά προσδιορίζεται ένα επίπεδο εισοδήματος το οποίο λογίζεται ότι αποκτά ο φορολογούμενος.

Επίσης, ορίζονται τα **τεκμήρια απόκτησης** περιουσιακών στοιχείων. Πρόκειται για ποσά που κατέβαλε ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα πρόσωπα που (κατά την φορολογία εισοδήματος) συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, για να αποκτήσουν ορισμένα περιουσιακά στοιχεία.

3.3.1 ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Τα στοιχεία που συνθέτουν το τεκμήριο των δαπανών διαβίωσης αποτελούν η κυριότητα ή κατοχή από το φορολογούμενο ορισμένων ρητώς αναφερομένων από το νόμο στοιχείων του ιδιωτικού πλούτου, που λαμβάνονται υπόψη από τη φορολογούσα αρχή για τον προσδιορισμό της ετήσιας συνολικής δαπάνης διαβίωσης του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προσώπων που συγκατοικούν με αυτούς και τους βαρύνουν. Με βάση τα στοιχεία αυτά γίνεται ο προσδιορισμός του ελάχιστου ετήσιου εισοδήματος του φορολογουμένου και της συζύγου του.

Τα στοιχεία που συνθέτουν το τεκμήριο αυτό είναι τα εξής:

Α) Το διπλάσιο του ετήσιου τεκμαρτού μισθώματος για ιδιοκατοικούμενη ή μισθούμενη κατοικία έκτασης άνω των 200 τ.μ. και για δευτερεύουσα κατοικία γενικά έκτασης άνω των 150τ.μ. Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε κάθε μία από αυτές για τρεις μήνες. Κατ' εξαίρεση για την εφαρμογή του τεκμηρίου αυτού δεν λαμβάνεται υπόψη η τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία με επιφάνεια μέχρι 150τ.μ. που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω των 5.000 κατοίκων και η οποία περιήλθε στο φορολογούμενο ή τη σύζυγο του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται κατά την κείμενη νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι.

Παρατηρείται ότι με τη διάταξη του Ν.2238/94 προβλέπεται τεκμήριο δαπανών διαβίωσης μόνο για δευτερεύουσα κατοικία και όχι για κύρια κατοικία όπως προβλέπεται έως σήμερα.

Β) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη συντήρησης και κυκλοφορίας ενός επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης. Όταν είναι άνω των 14 φορολογήσιμων ίπων, που αποκτήθηκε από 1.1.1993, εφ' όσον η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία του έτους κυκλοφορίας υπερβαίνει το ποσό των 50.000 ευρώ, προσδιορίζεται με βάση μια κλίμακα που λαμβάνει υπόψη τους φορολογήσιμους ίππους του κινητήρα του αυτοκινήτου και την παλαιότητα αυτού. Σε περίπτωση κατοχής περισσότερων του ενός αυτοκινήτων από τον ίδιο κάτοχο, τα αυτοκίνητα αυτά αποτελούν τεκμήριο ανεξάρτητα από τους φορολογήσιμους ίππους ή την τιμολογιακή αξία τους. Π.χ. ένα επιβατικό αυτοκίνητο μιας πενταετίας με ισχύ του κινητήρα μέχρι 7 φορολογήσιμους ίππους τεκμαίρει για τον κύριο ή κάτοχο αυτού ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης 4.800 ευρώ.

Γ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη συντήρησης και κυκλοφορίας σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης που ανήκουν στην κυριότητα ή κατοχή του φορολογούμενου ή της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν και η οποία προσδιορίζεται και υπολογίζεται με βάση το μήκος του σκάφους καθώς και η ετήσια δαπάνη αμοιβών πληρωμάτων σκαφών αναψυχής (πραγματική και όχι τεκμαρτή).

Δ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για τους κυρίους ή κατόχους αεροσκαφών και ελικοπτερίων κυριότητας η κατοχής του φορολογούμενου, της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν καθώς και η τεκμαρτή δαπάνη των ανεμόπτερων.

Δ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη συντήρησης και χρήσης πισίνας (δεξαμενής κολύμβησης).

Διευκρινίσεις περί Τεκμηρίων

➤ Για τον προσδιορισμό των τεκμηρίων δαπανών διαβίωσης (ή τρόπου ζωής, όπως αλλιώς λέγονται) ισχύουν είτε κάποιοι πίνακες, είτε δίνονται ακριβείς οδηγίες για τον προσδιορισμό τους.

➤ Προσαύξηση τεκμηρίων δαπανών διαβίωσης: βάσει του Νόμου στη φορολογική δήλωση αναγράφεται ο αριθμός των στοιχείων που προσδιορίζουν την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης. Αυτό ζητείται, γιατί πέρα από το δεύτερο στοιχείο το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης του φορολογούμενου προσαυξάνεται κατά 10% για κάθε ένα στοιχείο. Η προσαύξηση δεν μπορεί να ξεπεράσει το διπλάσιο του μεγαλύτερου ποσού της τεκμαρτής δαπάνης. Επίσης η προσαύξηση αυτή δε γίνεται, αν το ποσό των τεκμηρίων διαβίωσης δεν ξεπερνάει τα 7.350 €.

3.3.2 ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΝΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ(ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ)

Τεκμήρια ή πόθεν έσχες.

Εδώ τώρα πλέον αφού έχουμε κατανοήσει τι είναι το τεκμήριο μπορούμε να δούμε πως ακριβώς λειτουργούν τα τεκμήρια. Τα τεκμήρια εφαρμόζονται για τον έλεγχο του πόθεν έσχες. Για παράδειγμα, εάν ένας φορολογούμενος με ετήσιο εισόδημα 21.000 ευρώ, κατέχει ένα αυτοκίνητο 1600 κ.ε. (τεκμήριο διαβίωσης 12.200 ευρώ), και αγοράσει και ένα οικόπεδο αξίας 45.000 ευρώ, τότε το τεκμαρτό εισόδημα προσδιορίζεται στο ποσό των 59.250 ευρώ. Εδώ κάποιος που δεν γνωρίζει την

λειτουργία των τεκμηρίων, θα αναρωτιόταν, και θα σκεφτόταν ότι αφού έχω εισόδημα 21.000 ευρώ, και τα τεκμήρια μου ανέρχονται σε 59.250 ευρώ, μήπως έχω πρόβλημα με την εφορία, και μου ζητήσει έλεγχο του πόθεν έσχες; Η αιτία αυτής της ερώτησης είναι η σκεψη της επιβολής κυρώσεων, το άγχος που θα δημιουργούσε ένας τέτοιος έλεγχος, αφού η σκέψη πάει και στον έλεγχο προηγούμενων ετών, και η οικονομική επιβάρυνση πέρα του φόρου. Εδώ όμως έρχεται η καινοτομία των τεκμηρίων στον έλεγχο του πόθεν έσχες, αφού αυτός ο έλεγχος πραγματοποιείται αυτομάτως με την εφαρμογή του τεκμηρίου. Στο παραπάνω παράδειγμα, τεκμαίρεται ότι ο φορολογούμενος δεν είχε αποκτήσει το εισόδημα των 21.000 ευρώ που δήλωσε, αλλά ότι απέκτησε εισόδημα ύψους 59.250 ευρώ. Έτσι η φορολόγηση γίνεται με βάση το τεκμαρτό εισόδημα, και η υπόθεση κλείνει. Βέβαια μην καθησυχάζετε, γιατί ο φόρος για εισόδημα 21.000 ευρώ ανέρχεται σε 3.100 ευρώ, ενώ για το ποσό των 59.250 ευρώ ανέρχεται στο ποσό των 15.000 ευρώ άρα κάθε φορολογούμενος όταν σκέφτεται τα τεκμήρια, δεν πρέπει να σκέφτεται πως θα αντιμετωπίσει έναν έλεγχο του πόθεν έσχες, αφού έχει ήδη ελεγχθεί, αλλά πως θα καλύψει αυτό το τεκμήριο, για να ελατώσει το ποσό του φόρου. Επίσης, στην πράξη έχει αποδειχθεί ότι αρκετοί φορολογούμενοι οι οποίοι δεν γνωρίζουν την λειτουργία των τεκμηρίων, πιστεύουν ότι θα έχουν πρόβλημα με την αγορά, αμελώντας το τεκμήριο του αυτοκινήτου. Ακόμα εδώ είδαμε ότι εφαρμόζονται δύο τεκμήρια αθροιστικά, το τεκμήριο δαπάνης διαβίωσης (αυτοκίνητο), το οποίο εφαρμόζεται όσο υπάρχει το αυτοκίνητο, και το τεκμήριο περιστασιακών πράξεων (αγορά ακινήτου), που υπάρχει μόνο για το έτος πραγματοποιήσεως της δαπάνης.

Στοιχεία «Πόθεν Έσχες» / Περιουσιακά στοιχεία που αν αποκτηθούν αποτελούν τεκμήριο

Τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων είναι τα ακόλουθα:

A) Η δαπάνη για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) αυτοκινήτων Ε.Ι.Χ. ή τύπου Jeep, καθώς και κάθε δίτροχου ή τρίτροχου.

B) Η δαπάνη για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων ή σκαφών αναψυχής καθώς και αεροσκαφών.

Γ) Η δαπάνη για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 5.000 ευρώ.

Δ) Η δαπάνη για αγορά ακινήτων και ανέγερση οικοδομών (απαλλάσσεται η πρώτη κατοικία έως 120τ.μ.), η κατασκευή πισίνας, η χρηματοδοτική και χρονομεριστική μίσθωση ακινήτων.

Ε) Η χορήγηση δανείων ή διευκολύνσεων σε οποιονδήποτε, εκτός αυτών προς εταιρίες ή κοινωνίες ή κοινοπραξίες από τα μέλη τους ή τους μετόχους τους.

ΣΤ) Η δαπάνη για δωρεές, γονικές παροχές (άτυπες δωρεές) ή χορηγίες χρηματικών ποσών πάνω από 300 ευρώ (υπό προϋποθέσεις, δεν ισχύει το χρηματικό όριο για χορηγίες προς δημόσιο, δήμους, κοινότητες κλπ.).

Ζ) Η δαπάνη για απόσβεση(εξόφληση) δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής(εξαιρείται η απόκτηση δανείου αγοράς εξοπλισμού γεωργικής εκμετάλλευσης).

.

Διευκρινίσεις περι «ποθεν εσγες»

- Δεν αποτελεί τεκμήριο αγοράς η απόκτηση αυτοκινήτου από εταιρία.
- Σε αυτοκίνητα που έχουν αγοραστεί με δόσεις, τεκμήριο αγοράς αποτελεί μόνο το ποσό των δόσεων που καταβλήθηκε εντός του έτους.
- Σε αγοραπωλησία αυτοκινήτων μεταξύ ιδιωτών, συμπληρώνονται και υποβάλλονται υπεύθυνες δηλώσεις που χρησιμοποιούνται αναλόγως από τον καθένα.
- Όσον αφορά τα ακίνητα, ισχύει **απαλλαγή για αγορά πρώτης κατοικίας** με επιφάνεια μέχρι 120 τετραγωνικά μέτρα και η οποία αποκτάται από ενήλικο. Για ακίνητα μεγαλύτερων επιφανειών λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό του τεκμηρίου μόνο τα επιπλέον μέτρα.

- Πρέπει να τονιστεί ότι η **αγορά οικοπέδου** για την ανέγερση κατοικίας (ακόμα και στην περίπτωση της πρώτης κατοικίας) δεν απαλλάσσεται και υπόκειται κανονικά στο «πόθεν έσχες».
- Στην **αγορά ακινήτου** επισυνάπτεται αντίγραφο του συμβολαίου ή περίληψή του.

3.4 ΜΑΧΗΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης (προσοχή μόνο των δαπανών διαβίωσης), μπορεί να αμφισβητηθεί από τον φορολογούμενο. Αυτό όμως γίνεται σε ειδικές μόνο περιπτώσεις, και εφόσον αποδεικνύεται από πραγματικά στοιχεία. Αυτοί που δικαιούνται να αμφισβητήσουν το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης είναι όσοι α) υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, β) είναι φυλακισμένοι, γ) νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική, δ) είναι άνεργοι επιδοτούμενοι από τον ΟΑΕΔ, αλλά μόνο για το χρονικό διάστημα της επιδοτήσεως τους, ε) συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού, και έχουν μειωμένες δαπάνες επειδή συμβάλλουν οι συγγενείς στ) είναι ορφανοί ανήλικοι, για τα ΕΙΧ αυτοκίνητα που έχουν αποκτήσει από κληρονομιά του πατέρα τους ή της μητέρας τους και ζ) όσοι προσκομίσουν στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει ότι λόγω ανωτέρας βίας, πραγματοποίησαν μικρότερη δαπάνη. Όσοι έχουν τις προϋποθέσεις για να αμφισβητήσουν την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης, θα πρέπει να απευθυνθούν πρώτα στον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., μαζί με τα δικαιολογητικά, και να συζητήσουν για τον καθορισμό της δαπάνης. Κατόπιν θα υποβάλλουν την δήλωση μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

Το τεκμήριο δαπάνης διαβίωσης είναι μαχητό υπό την έννοια ότι είναι δυνατό να αμφισβητηθεί από το φορολογούμενο στον οποίο εφαρμόζεται. Οι περιπτώσεις όμως που η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα αμφισβήτησης αυτού είναι περιορισμένες' για το λόγο αυτό το τεκμήριο δαπάνης διαβίωσης θεωρείται εν μέρει μαχητό.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 3 ΚΦΕ, το ετήσιο συνολικό ποσό της τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης είναι δυνατό να αμφισβητηθεί από

το φορολογούμενο, αν αυτός επικαλούμενος ορισμένα πραγματικά περιστατικά αποδείξει ότι το ποσό της πραγματικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης του είναι μικρότερο από το τεκμαιρόμενο. Οι λόγοι που έχουν τη δυνατότητα να επικαλεσθούν οι ενδιαφερόμενοι προκειμένου να αποκρούσουν την εφαρμογή του τεκμηρίου είναι οι εξής:

- Υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία στις Ένοπλες Δυνάμεις.
- Είναι φυλακισμένοι.
- Νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική.
- Είναι άνεργοι για το χρονικό διάστημα που δικαιούνται βοήθημα ανεργίας.
- Συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης, γιατί αποδεικνύεται ότι στις δαπάνες τους συμβάλλουν οι συγγενείς αυτοί, οι οποίοι πραγματοποιούν εισόδημα από εμφανείς πηγές.

Στις περιπτώσεις των στρατευμένων και των συγκατοικούντων με συγγενείς πρώτου βαθμού, η διαφορά μεταξύ της τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης και της πραγματικής λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης του γονέα ή του τέκνου που συμβάλλει στις δαπάνες διαβίωσης του υπόχρεου. Αν πρόκειται για γονείς, η δαπάνη καταλογίζεται σ' εκείνον που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα. Δηλαδή, στις περιπτώσεις αυτές το ποσό της τεκμαρτής δαπάνης επιρρίπτεται από τον υπόχρεο στο γονέα ή το τέκνο αντίστοιχα.

- Είναι ορφανοί ανήλικοι και έχουν στην κυριότητα τους ΙΧΕ αυτοκίνητα από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους.
- Προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανωτέρας βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την τεκμαρτή.

Όταν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις παραπάνω περιπτώσεις, ο φορολογούμενος για την απόδειξη αυτών υποχρεούται να προσκομίσει μαζί με τη δήλωση του τα αναγκαία δικαιολογητικά στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. Ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. με βάση τα δικαιολογητικά αυτά ελέγχει την ακρίβεια των ισχυρισμών του φορολογούμενου και μειώνει ανάλογα την τεκμαρτή δαπάνη. Στην περίπτωση που ο

προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. απορρίπτει τους ισχυρισμούς του φορολογούμενου, αυτός είχε το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή κατά της απορριπτικής πράξης στα διοικητικά δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΡΗΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

4.1 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

4.1.1 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ

Εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης.

Τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης εφαρμόζονται εάν ο φορολογούμενος κατέχει ή διατηρεί δευτερεύουσα κατοικία (μη εξοχική ή εξοχική) με επιφάνεια μεγαλύτερη των 100 τ.μ., Επιβατηγό ή μικτής ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο, αυτοκίνητο τύπου JEEP (επιβατηγό ή φορτηγό), μοτοσικλέτα από 500κ.ε. και άνω, σκάφος αναψυχής ανοικτού τύπου (χωρίς καμπίνα) που διαθέτει μηχανή, σκάφος αναψυχής κλειστού τύπου (με καμπίνα), αεροσκάφος, ανεμόπτερο, ελικόπτερο ή δεξαμενή κολύμβησης (πισίνα). Επίσης εάν διατηρεί προσωπικό στην οικία του (οικιακοί βοηθοί, κηπουροί, οδηγοί αυτοκινήτων κλπ), ή μόνιμο πλήρωμα στο σκάφος αναψυχής που διατηρεί.

Εφαρμογή λοιπών τεκμηρίων.

Τεκμήριο εφαρμόζεται και στην περίπτωση πραγματοποίησης ορισμένων δαπανών, και συγκεκριμένα για το συνολικό ποσό που πληρώθηκε για την εξόφληση υποχρεώσεων σε πιστωτικές κάρτες και κάρτες πληρωμών. Για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing) ΙΧ αυτοκινήτων, μοτοσικλετών, σκαφών αναψυχής, ακινήτων και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας (άνω του 1.000.000 δρχ). Για την αγορά ή την ίδρυση ατομικής επιχείρησης, εταιριών (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, κοινοπραξιών κλπ), εταιρικών μεριδίων και χρεογράφων (μετοχές, ομόλογίες κλπ). Για την ανέγερση οικοδομών ή δεξαμενών κολύμβησης. Για το ποσό που χορήγησε ο φορολογούμενος ως δάνειο σε τρίτους ή σε εταιρίες, καθώς και οι προσωρινές

καταθέσεις στο ταμείο εταιριών που συμμετέχει. Το ποσό που δωρήθηκε, εφόσον υπερβαίνουν οι δωρεές αθροιστικά τις 100.000 δρχ., και τέλος το ποσό που δαπανήθηκε για την εξόφληση τοκοχρεωλυτικών δόσεων δανείων.

4.1.2 ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Μη εφαρμογή του τεκμηρίου.

- ⇒ Το τεκμήριο δεν εφαρμόζεται στις κατωτέρω περιπτώσεις:
- ⇒ Το τεκμήριο ενός μόνο ΕΙΧ αυτοκινήτου μέχρι 14 ίππους, για φορολογούμενο που τον βαρύνουν τέσσερα τουλάχιστον τέκνα.
- ⇒ Το τεκμήριο ΕΙΧ αυτοκινήτου που κατέχει ανάπηρος, εφόσον το αυτοκίνητο απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.
- ⇒ Το τεκμήριο ΕΙΧ αυτοκινήτου και δευτερεύουσας κατοικίας που κατέχει αλλοδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα, ή ημεδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό, και απασχολείται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν.89/1967, α.ν.378/1968 και του άρθρου 25 του ν.27/1975.
- ⇒ Το τεκμήριο ενός μόνο ΕΙΧ αυτοκινήτου, προσώπου που το εισήγαγε με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας του, για το έτος εισαγωγής, και τα 2 επόμενα έτη, εφόσον ο φορολογούμενος συνεχίζει να κατοικεί αυτά τα έτη στην Ελλάδα.
- ⇒ Το τεκμήριο δευτερεύουσας κατοικίας, εφόσον αυτή βρίσκεται σε περιοχή με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων.
- ⇒ Το τεκμήριο αγοράς ομολόγων ή εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου ή εταιριών που συμμετέχει το Ελληνικό Δημόσιο κατά 50% τουλάχιστον, μετοχών εισηγμένων στο ΧΑΑ.

⇒ Το τεκμήριο αγοράς ΙΧ αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών, σκαφών αναψυχής και ανέγερσης οικοδομής που αποτελούν άμεσο αντικείμενο εμπορικής δραστηριότητας. Το τεκμήριο διαβίωσης για επαγγελματικά σκάφη.

⇒ Το τεκμήριο αγοράς έτοιμης ή της ανέγερσης πρώτης κατοικίας, για το μέχρι τα 120τ.μ. ποσό.

⇒ Τέλος το τεκμήριο της πληρωμής δόσεων δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας, για το μέχρι τα 120τ.μ. ποσό (προσοχή απαλλάσσεται μόνο το ποσό του κεφαλαίου που περιλαμβάνεται στις δόσεις, ενώ το τεκμήριο για το ποσό των τόκων υφίσταται).

Τα τεκμήρια με βάση την ετήσια συνολική δαπάνη, που υπολογίζεται, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17, δεν εφαρμόζονται όταν η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν, και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτών είναι μικρότερη από ποσοστό 20% του εισοδήματος που δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση το ίδιο έτος.

4.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Σε περίπτωση που το συνολικό οικογενειακό πραγματικό εισόδημα (φορολογητέο και αφορολόγητο) είναι μεγαλύτερο του αθροίσματος των τεκμηρίων, τότε η φορολόγηση γίνεται με βάση τα πραγματικά εισοδήματα κάθε συζύγου. Το ίδιο συμβαίνει και όταν είναι μιν το άθροισμα των τεκμηρίων μεγαλύτερο του συνολικού πραγματικού οικογενειακού εισοδήματος, αλλά το συνολικό πραγματικό οικογενειακό εισόδημα προσαυξημένο κατά 20%, είναι μεγαλύτερο του αθροίσματος των τεκμηρίων. Σε κάθε άλλη περίπτωση η φορολογία γίνεται με βάση τα τεκμήρια. Εδώ διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

Πρώτον, και οι δύο σύζυγοι έχουν μεγαλύτερα τεκμήρια από το πραγματικό τους εισόδημα, οπότε κάθε σύζυγος φορολογείται βάσει των τεκμηρίων του.

Δεύτερον, ο ένας σύζυγος δεν έχει τεκμήρια ή τα τεκμήριά του είναι μικρότερα του πραγματικού εισοδήματός του, ενώ ο άλλος σύζυγος έχει τεκμήρια μεγαλύτερα από το πραγματικό του εισόδημα. Σε αυτή την περίπτωση, ο πρώτος σύζυγος φορολογείται βάσει του πραγματικού του εισοδήματος, ενώ ο δεύτερος φορολογείται βάσει των τεκμηρίων του, τα οποία όμως έχουν μειωθεί κατά το ποσό που περισσεύει από τον πρώτο σύζυγο (κάλυψη τεκμηρίου από το οικογενειακό εισόδημα).

Όταν στο πρόσωπο ενός φορολογούμενου ή της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν και τον βαρύνουν συντρέχουν περισσότερες από μία ετήσιες τεκμαρτές δαπάνες διαβίωσης, προκειμένου να προσδιορισθεί η συνολική οικογενειακή τεκμαρτή δαπάνη προστίθενται οι επιμέρους τεκμαρτές δαπάνες. Στην περίπτωση που τα παραπάνω πρόσωπα διαθέτουν ταυτόχρονα περισσότερα από δύο στοιχεία της ίδιας τεκμαρτής δαπάνης, το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυξάνεται κατά 10% για κάθε στοιχείο προσδιορισμού της δαπάνης πέρα από το δεύτερο. Δηλαδή, αν κάποιος έχει τρία ΙΧΕ αυτοκίνητα, για τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού της ετήσιας δαπάνης, το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης του τρίτου αυτοκινήτου να προσαυξηθεί κατά 10%.

Απλές συμβουλές για την αντιμετώπιση των τεκμηρίων

Αφού έχουμε κατανοήσει πως ακριβώς λειτουργούν τα τεκμήρια, θα δώσουμε και κάποιες χρήσιμες συμβουλές για την αντιμετώπιση του τεκμηρίου. Όλες οι συμβουλές είναι τεκμηριωμένες με βάση τα ανωτέρω περιγραφόμενα. Είναι καλό να αγοράζουμε αυτό που θέλουμε στο όνομα και των δύο συζύγων, εφόσον δεν μας βαραίνει άλλο τεκμήριο ή έχουμε ακολουθήσει αυτή την τακτική σε όλα τα τεκμήρια που μας βαραίνουν. Με αυτή την λύση, καταφέρνουμε να μειώσουμε στο μισό το τεκμήριο που βαραίνει κάθε σύζυγο, και έτσι σε περίπτωση φορολόγησης, ο φόρος θα υπολογιστεί βάση μικρότερου συντελεστή. Εάν δεν ακολουθήσουμε την

προηγούμενη συμβουλή, στην περίπτωση που και οι δύο σύζυγοι δεν βαρύνονται με τεκμήρια, και ο ένας εκ των συζύγων δεν έχει καθόλου εισοδήματα, τότε η αγορά να γίνει στο όνομα αυτού που δεν έχει εισόδημα. Με αυτό τον τρόπο καταφέρνουμε να μειώσουμε το τεκμήριο κατά το ποσό του πραγματικού εισοδήματος. Εάν ο ένας σύζυγος βαρύνεται με τεκμήριο, ενώ ο άλλος όχι, η αγορά να γίνει στο όνομα αυτού που δεν βαρύνεται. Έτσι αποφεύγουμε την υπερβολική αύξηση του φορολογητέου εισοδήματος για τον ένα φορολογούμενο, που θα είχε ως αποτέλεσμα την φορολόγηση με μεγαλύτερο συντελεστή. Πραγματοποιούμε την αγορά με κάποιον τρίτο της αμέσου εμπιστοσύνης σας. Με αυτό τον τρόπο μειώνουμε το τεκμήριο. Αυτό ισχύει τόσο για τους άγαμους, όσο και για τους έγγαμους που ήδη βαρύνονται με κάποιο τεκμήριο, χωρίς όμως να ξεχνάμε και αυτά που είπαμε στις προηγούμενες συμβουλές. Επίσης, είναι καλό να επικαλεστούμε ανάλωση κεφαλαίου που έχει σχηματιστεί από προηγούμενα έτη.

Υπολογισμός σχηματισμένου κεφαλαίου προηγούμενων ετών.

Στην πράξη έχει συμβεί πολλοί φορολογούμενοι να σκέφτονται, κάνω τόσα χρόνια δήλωση, δεν θα έχω σχηματίσει το ανάλογο κεφάλαιο; Η απάντηση που δίνουν μόνοι τους είναι καταφατική. Το κεφάλαιο όμως σχηματίζεται ως εξής: Για κάθε έτος, από το άθροισμα των πάσης φύσεως εισοδημάτων και λοιπών εσόδων, αφαιρούμε το άθροισμα των τεκμηρίων του έτους. Εάν το ποσό που απομένει για κάθε έτος είναι θετικό, τότε αποτελεί κεφάλαιο του συγκεκριμένου έτους, ενώ εάν είναι αρνητικό δεν λαμβάνεται υπόψη. Τέλος αφού αθροίσουμε όλα τα θετικά ποσά που έχουν προκύψει, έχουμε το ποσό του σχηματισθέντος κεφαλαίου των προηγούμενων ετών. Για αυτό τον υπολογισμό, δεν θα υπολογίσουμε για το έτος που υποβάλουμε την δήλωση, αλλά μόνο για προηγούμενα έτη. Εάν σε κάποιο έτος δεν υπάρχει καθόλου τεκμήριο ή αυτό είναι μικρότερο του 1.000.000 δρχ., τότε ως τεκμήριο θεωρείται το ποσό του 1.000.000 δρχ. Δεν υπάρχει περιορισμός για το χρονικό διάστημα προς τα πίσω που μπορούμε να υπολογίσουμε το κεφάλαιο. Ίσως ορισμένοι να έχετε ακούσει ότι μπορούμε να επικαλεστούμε για την τελευταία πενταετία. Αυτό δεν ισχύει, όταν μάλιστα στο βιβλιαράκι οδηγιών της δήλωσης αναφέρει ημερομηνία πέρα των πέντε ετών. Η γνώμη μας είναι, με κάθε επιφύλαξη, ότι η επικάλυψη κεφαλαίου μπορεί να γίνει όσο δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί παραγραφής, δηλαδή 10 έτη πριν το οικ. έτος 1995, και 5 έτη από το οικ. έτος 1995 μέχρι σήμερα. Ο λόγος που

υποστηρίζουμε αυτό, είναι ότι εφόσον παραγραφεί η δήλωση, δεν υπάρχει στην Δ.Ο.Υ. στοιχείο εξακρίβωσης του υπολογισμού. Πάντως σε τέτοια περίπτωση, καλό θα ήταν να συνεννοηθείτε πρώτα με τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ.

4.3 ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Η κυριότερη πηγή εσόδων που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τον φορολογούμενο προς κάλυψη τεκμηρίων είναι τα πραγματικά εισοδήματα απαλλασσόμενα ή φορολογούμενα ειδικώς. Τέτοια εισοδήματα που μειώνουν τη διαφορά δαπάνης, μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που έχει παρακρατηθεί ή τα βαρύνει είναι π.χ. οι τόκοι καταθέσεων τραπεζών, τόκοι έντοκων γραμματίων του Δημοσίου, εισοδήματα από πράξεις Repos, αμοιβές και μισθοί μελών Δ.Σ. Α.Ε., μερίσματα από ημεδαπές Α.Ε. κ.λπ.

Μειώσεις των τεκμηρίων.

Το συνολικό ποσό των τεκμηρίων μειώνεται με το ποσό που προέρχεται από την πώληση οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου (αυτοκινήτου, ακινήτου κλπ), την εισαγωγή ελεύθερου συναλλάγματος εφόσον δικαιολογείται η απόκτηση και φορολόγηση του στο εξωτερικό, και από την είσπραξη οποιουδήποτε άλλου ποσού που δεν αποτελεί εισόδημα όπως κέρδη από λαχεία, γονικές παροχές - δωρεές, αποζημίωση ασφαλιστικού οργανισμού, εφάπαξ, δάνεια κλπ. Τέλος το ποσό των τεκμηρίων μπορεί να μειωθεί επικαλούμενοι σχηματισμένα κεφάλαια προηγούμενων ετών. Σχετικά με τον υπολογισμό του κεφαλαίου βλέπε στο τέλος της σελίδας.

Μείωση της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, κάλυψη «πόθεν έσχες» και τεκμηρίων.

Μετά την ανάλυση στο τελευταίο τεύχος των στοιχείων, που συνιστούν τεκμήρια διαβίωσης και του «πόθεν έσχες», θα αναλύσουμε τους τρόπους κάλυψής τους που αποτελεί έναν από τους συνήθεις «πονοκεφάλους» των φορολογούμενων. Για να

διαπιστώσουμε αν πληρούνται οι προϋποθέσεις κάλυψης, ακολουθούμε την παρακάτω μεθοδολογία. Από τη μια πλευρά λογίζονται τα **ήδη δηλωμένα εισοδήματα**. Από την άλλη προσπαθούμε να αντλήσουμε όσο γίνεται περισσότερα εισοδήματα από άλλες πηγές. Πιο συγκεκριμένα, οι πηγές που μπορεί να επικαλεστεί ο φορολογούμενος, για να δικαιολογήσει το «πόθεν έσχες» και τα τεκμήρια, είναι οι παρακάτω:

- **Εισοδήματα** που αποκτήθηκαν εντός του εκάστοτε έτους και **είτε απαλλάσσονται από το φόρο είτε φορολογούνται με ειδικό τρόπο**. Τα πλέον σημαντικά είναι τα ποσά από μερίσματα Α.Ε. και οι βεβαιώσεις τόκων καταθέσεων. Αν δεν έχουν χρησιμοποιηθεί βεβαιώσεις τόκων καταθέσεων και από παρελθούσες χρήσεις, μπορείτε να τις ζητήσετε από την τράπεζα και να τις συμπεριλάβετε. Σε περίπτωση κοινών λογαριασμών γίνεται επιμερισμός μεταξύ των δικαιούχων.
- **Χρηματικά ποσά τα οποία δεν θεωρούνται εισόδημα**. Εδώ συμπεριλαμβάνονται οι αποζημιώσεις, οι επιδοτήσεις και οι οικονομικές ενισχύσεις και το εφάπαξ από ασφαλιστικό οργανισμό.
- **Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων**. Ενδεικτικά, στα περιουσιακά στοιχεία μπορούμε να αναφέρουμε οικόπεδα, σπίτια, διαμερίσματα, αγροτεμάχια, παραχώρηση επικαρπίας ακινήτου, πώληση υψηλής κυριότητας ακινήτου, πώληση εταιρικών μεριδίων, επιχείρησης, φήμης και πελατείας κλπ.
- **Εισαγωγή συναλλάγματος**. Το συνάλλαγμα αυτό δεν είναι υποχρεωτικό να έχει εκχωρηθεί σε τράπεζα. Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις, όπου δικαιολογείται η απόκτηση συναλλάγματος, είναι κέρδη από επιχείρηση, η οποία φορολογείται στο εξωτερικό, καθώς και πώληση ακινήτου στο εξωτερικό. Μεταξύ των άλλων, λαμβάνονται υπόψη και τα ποσά από εισαγωγή ελεύθερου συναλλάγματος (μη υποχρεωτικά εκχωρητέο στην Τράπεζα της Ελλάδος). Για την αναγνώριση απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας Τράπεζας ή των ΕΛΤΑ, καθώς και επίσημα στοιχεία από τα οποία προκύπτει η απόκτηση του συναλλάγματος στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις για να ληφθεί υπόψη η εισαγωγή συναλλάγματος προς κάλυψη της διαφοράς δαπάνης τεκμηρίων απαιτείται να δικαιολογείται η απόκτησή του στην αλλοδαπή, από μόνιμο κάτοικο της Ελλάδος.

Με βάση το παραπάνω δεν μπορεί να γίνει επίκληση εισαγωγής συναλλάγματος που προέρχεται από υπερτιμολογήσεις ή υποτιμολογήσεις σε εισαγωγές ή εξαγωγές αγαθών, καθώς και η εισαγωγή συναλλάγματος στο όνομα διαφορετικού προσώπου από τον πραγματικό κάτοχο του συναλλάγματος, για την κάλυψη ή τον περιορισμό του τεκμηρίου. Δεν μπορεί, επίσης, να γίνει επίκληση εισαγωγής του αχρησιμοποίητου από το δικαιούμενο τουριστικό ή επαγγελματικό συνάλλαγμα, που εμφανίζουν ορισμένοι φορολογούμενοι κατά την επάνοδό τους από τα ταξίδια τους στο εξωτερικό, όπως δεν μπορεί να εμφανισθεί ως εισαγωγή συναλλάγματος το εισόδημα που αποκτούν ορισμένοι στο εξωτερικό, ενώ είναι μόνιμοι κάτοικοι της Ελλάδος, για το οποίο εισόδημα φορολογούνται νόμιμα στην Ελλάδα.

Αντίθετα, δεν απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης του συναλλάγματος για τα πρόσωπα που κατοικούν μόνιμα στο εξωτερικό, καθώς και για τα πρόσωπα που είχαν διαμείνει τουλάχιστον τρία χρόνια στο εξωτερικό και η εισαγωγή του συναλλάγματος (δραχμοποίηση) γίνεται μέσα σε δύο χρόνια από τη μετοικεσία τους. Στην τελευταία περίπτωση, ο φορολογούμενος μπορεί οποιοσδήποτε να αποκτήσει περιουσιακό στοιχείο ή να καλύψει τεκμαρτές δαπάνες από το εισαχθέν συνάλλαγμα, χωρίς να υποχρεούται να δικαιολογήσει πως απέκτησε αυτό.

- **Δάνεια** τα οποία έχουν ληφθεί και τα οποία βέβαια αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία όπου αναγράφεται η ημερομηνία λήψης τους. Επίσης **δωρεές, κέρδη από λαχεία** και γενικά τυχερά παιχνίδια. Αν το δάνειο ληφθεί από κάποια επιχείρηση, πρέπει απαραίτητα να προσκομιστεί βεβαίωση της επιχείρησης. Για τα δάνεια που έχουν συνταχθεί με ιδιωτικό συμφωνητικό, πρέπει για να ληφθούν υπόψη τα ποσά, το συμφωνητικό να έχει κατατεθεί στην εφορία. Όσο για τις δωρεές και τις γονικές παροχές, θα πρέπει να έχει προηγηθεί η δήλωση φόρου δωρεάς ή γονικής παροχής στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2008. Στα τυχερά παιχνίδια, τώρα, περιλαμβάνονται κέρδη από λαχεία, ΠΡΟ-ΠΟ, Στοίχημα, Τζόκερ, Λόττο, Super-3, Extra 5 και συναφών παιχνιδιών. Δεν συμπεριλαμβάνονται κέρδη από καζίνο.

Αντίθετα, όταν πρόκειται να καλύψει τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης ή ανέγερσης ακινήτου που ορισμένες εργασίες του έχουν γίνει και η εξόφλησή τους ενεργείται με

το προϊόν του δανείου, γίνεται δεκτό και το δάνειο που έχει ληφθεί αργότερα, μέσα στην ίδια χρήση.

Υπενθυμίζεται ότι οι τοκοχρεωλυτικές δόσεις δανείων αποτελούν από το έτος 1994 νέο στοιχείο τεκμηρίου και θα πρέπει να εμφανισθούν στον αντίστοιχο κωδικό αριθμό.

- Ανάλωση κεφαλαίου**, το οποίο έχει αποδεδειγμένα φορολογηθεί ή νομίμως έχει απαλλαγεί από το φόρο. Αφορά «αποταμιεύσεις» κεφαλαίου βάσει των παλιών κατατεθειμένων δηλώσεων. Πρέπει μαζί με τη δήλωση να υποβάλουμε αντίγραφα των εκκαθαριστικών και των Ε1 από τα έτη που χρησιμοποιούμε. Για να προσδιορίσουμε το ποσό που περισσεύει από κάθε χρόνο, παίρνουμε τα δηλωθέντα εισοδήματα και αφαιρούμε τα εισοδήματα που προσδιορίζονται βάσει τεκμηρίων. Προκύπτει δηλαδή από το **συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων**. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν αρνητικά στοιχεία –δαπάνες του άρθρου 16 του Ν.2238/94- ή είναι κάτω των 2.900 €, τότε το ποσό που θα εκπέσει δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 2.900 €.

Σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν, στα πραγματικά εισοδήματα που φορολογήθηκαν ή νόμιμα έχουν απαλλαγεί από το φόρο προστίθενται τα χρηματικά ποσά, που δεν θεωρούνται εισόδημα που προέρχονται από εισαγωγή συναλλάγματος από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, από δάνεια, από δωρεές και γονικές παροχές και από οποιοδήποτε άλλο ποσό που έχει εισπραχθεί.

Από το σύνολο αφαιρούνται οι δαπάνες διαβίωσης και τα χρηματικά ποσά απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.

Για την πληρότητα του θέματος αναφέρεται ότι όταν οι δαπάνες με δικαιολογητικά και προσωπικά αφορολόγητα, πλέον ο φόρος, είναι μεγαλύτερος της ετήσιας δαπάνης διαβίωσης, λαμβάνονται υπόψη τα μεγαλύτερα ποσά.

ΓΟΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Μεταξύ των ποσών που καλύπτουν ή περιορίζουν τη διαφορά των τεκμηρίων περιλαμβάνεται και η δωρεά ή η γονική παροχή χρηματικών ποσών, αρκεί η σχετική φορολογική δήλωση να υποβληθεί στην αρμόδια ΔΟΥ μέχρι τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη. Για παράδειγμα, η αγορά ΙΧ αυτοκινήτου από φοιτητή το μήνα Μάρτιο του 1995, που έγινε με παροχή χρηματικού ποσού από τον πατέρα του, μπορεί να δικαιολογηθεί (κατά το μέρος που καλύπτει η παροχή), εάν η δήλωση υποβλήθηκε μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1995.

Υπόψη ότι με το Ν. 2362/1995, το αφορολόγητο των γονικών παροχών αυξήθηκε, από 9 Νοεμβρίου 1995, σε 4.500.000 δρχ. από 1.500.000 δρχ. που ήταν μέχρι τότε. Συνεπώς, γονικές παροχές χρηματικών ποσών μέχρι 4.500.000 δρχ. από κάθε γονέα, μπορούν να δικαιολογήσουν τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων από τα παιδιά τους, αντιστοίχων ποσών δηλαδή 9.000.000 δρχ. χωρίς η γονική παροχή να επιβαρύνεται με φόρο. Για την αναγνώριση απαιτείται σχετικό πιστοποιητικό της αρμόδιας ΔΟΥ ή κυρωμένο αντίγραφο της δήλωσης.

Το ίδιο ισχύει με τις δωρεές που γίνονται από άλλα συγγενικά πρόσωπα κλπ. Σημειώνεται ότι τα αφορολόγητα ποσά για τις δωρεές σε κατιόντες δευτέρου βαθμού, σε συγγενείς εξ αίματος τρίτου βαθμού εκ πλαγίου και σε αδελφούς, έχουν αυξηθεί σε 3.300.000 δχ. από 1.100.000 δρχ. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν εφόσον έχουν εισοδήματα, να κάνουν δωρεές μέχρι του ανωτέρω ποσού, χωρίς να φορολογούνται οι παππούδες στα εγγόνια, οι αδελφοί στους αδελφούς και οι θείοι στους ανιψιούς. Σημειώνεται ακόμη, ότι το αφορολόγητο της δωρεάς από πεθερούς και πεθερές σε γαμπρούς και νύφες είναι σήμερα 1.500.000 δρχ. Αφορολόγητο, επίσης, είναι το ποσό μέχρι 900.000 δρχ. σε περίπτωση δωρεάς από τρίτο, μη συγγενικό πρόσωπο.

Στις περιπτώσεις των γονικών παροχών ή των δωρεών, είναι αυτονόητο, ότι θα εξετάζεται αν οι παρέχοντες έχουν δικά τους εισοδήματα που δικαιολογούν τη χρηματική παροχή ή δωρεά. Καλό είναι, επίσης, να γνωρίζουν οι ενδιαφερόμενοι ότι οι δαπάνες χρηματικών ποσών για δωρεές πάνω από 100.000 δρχ. το χρόνο υπολογίζονται ως τεκμήριο και συναθροίζονται στις υπόλοιπες δαπάνες τεκμηρίων του δωρητή. Δεν θεωρούνται τεκμήριο τα ποσά των γονικών παροχών.

Περιπτώσεις δικαιολόγησης της διαφοράς μεταξύ δηλούμενου και τεκμαιρόμενου εισοδήματος

Ωστόσο, η φορολογική νομοθεσία προβλέπει ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να δικαιολογήσει τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ δηλούμενου και τεκμαιρόμενου εισοδήματος, επικαλούμενος διάφορα χρηματικά ποσά.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 παρ.2 ΚΦΕ, ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ., κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς που προκύπτει μεταξύ του δηλούμενου και τεκμαιρόμενου εισοδήματος, υποχρεούται να λάβει υπόψη ορισμένα χρηματικά ποσά με τα οποία καλύπτεται ή περιορίζεται η διαφορά αυτή, τα οποία ο φορολογούμενος ανέγραψε στη δήλωση του και προσκόμισε τα νόμιμα για την απόδειξη αυτών παραστατικά στοιχεία.

Τα ποσά αυτά ενδεικτικώς αναφερόμενα είναι κυρίως τα εξής:

→ Πραγματικά εισοδήματα που αποκτήθηκαν από τον ίδιο το φορολογούμενο, τη σύζυγο του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Π.χ. η σύνταξη που λαμβάνουν τα θύματα ή οι ανάπηροι πολέμου, οι τόκοι καταθέσεων ταμειυτηρίου ή τίτλων του Δημοσίου. Η περίπτωση αυτή αφορά εισοδήματα που αποκτήθηκαν μέσα στο ίδιο οικονομικό έτος στο οποίο προκύπτει το τεκμαρτό εισόδημα. Αν πρόκειται για εισοδήματα παρελθόντων ετών που έχουν αποταμιευθεί, εφαρμόζεται η περίπτωση ζ' του ίδιου άρθρου, δηλαδή ανάλωση κεφαλαίου.

Αν τα εισοδήματα αυτά αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, αναγνωρίζονται για τη μείωση της διαφοράς μεταξύ δηλούμενου και τεκμαιρόμενου εισοδήματος, με την προϋπόθεση ότι υπόκεινται σε φόρο στην Ελλάδα ή απαλλάσσονται από αυτόν νομίμως.

→ Χρηματικά ποσά που δεν θεωρούνται ως εισόδημα κατά τις ισχύουσες διατάξεις.

Π.χ. το εφάπαξ των υπαλλήλων που συνταξιοδοτούνται και το οποίο ως γνωστό αποτελεί κεφάλαιο.

→ Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων. Π.χ. τα ποσά που προέρχονται από την εκποίηση ακινήτου, αυτοκινήτου ή μετοχών.

→ Εισαγωγή συναλλάγματος, που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δικαιολογείται η απόκτηση του στην αλλοδαπή. Κατ' εξαίρεση δεν

απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης του συναλλάγματος αυτού για τα πρόσωπα που κατοικούν μόνιμα στο εξωτερικό ή που είχαν διαμείνει τρία τουλάχιστον χρόνια στην αλλοδαπή και η εισαγωγή του συναλλάγματος γίνεται μέσα σε δύο χρόνια από τη μετοικεσία τους ή που είχαν διαμείνει πέντε τουλάχιστον συνεχή χρόνια στην αλλοδαπή και το επικαλούμενο ποσό συναλλάγματος προέρχεται από καταθέσεις στο όνομα τους ή στο όνομα του άλλου συζύγου σε Τράπεζα της Ελλάδας ή σε υποκατάστημα Ελληνικής Τράπεζας στο εξωτερικό κατά το χρόνο που διέμεναν στην αλλοδαπή ή από καταθέσεις τους μέσα σε ένα έτος από τη μετοικεσία τους στην Ελλάδα, χωρίς το συνάλλαγμα αυτό να έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή.

Παρατηρείται ότι με τις ρυθμίσεις αυτές επιδιώκεται η συγκέντρωση στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα χρηματικών ποσών σε εξωτερικό συνάλλαγμα. Με την καθιέρωση όμως του ευρώ ως επίσημου νομίσματος, ως εξωτερικά συναλλάγματα θεωρούνται πλέον τα συναλλάγματα των τρίτων κρατών καθώς και των κρατών μελών της ΕΕ που δεν έχουν ακόμη ενταχθεί στην ΟΝΕ, δηλαδή του Ην. Βασιλείου, της Σουηδίας και της Δανίας.

→ Χρηματικά ποσά από δάνεια, που αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία και φέρουν βέβαιη χρονολογία. Π.χ. για την αγορά ενός ακινήτου η διαφορά μπορεί να καλυφθεί με δάνειο που λαμβάνει ο αγοραστής από μια τράπεζα. Ο λόγος που επιβάλλεται η έγγραφη απόδειξη του δανείου με βέβαιη χρονολογία είναι να περιορισθεί η δυνατότητα της εκ των υστέρων επίκλησης εικονικών δανείων από το φορολογούμενο προκειμένου να καλύψει τη διαφορά μεταξύ του δηλούμενου εισοδήματος και της τεκμαρτής του δαπάνης. Βέβαια, κατά τη διάρκεια εξόφλησης του δανείου ο φορολογούμενος οφείλει να δικαιολογεί το ποσό της δαπάνης που αντιστοιχεί στα καταβαλλόμενα τοκοχρεωλύσια κάθε έτους.

→ Χρηματικά ποσά που προέρχονται από δωρεά ή γονική παροχή, για την οποία έχει υποβληθεί φορολογική δήλωση μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιείται η δαπάνη. Παρατηρείται ότι στην περίπτωση αυτή η φορολογική δήλωση για την καταβολή του φόρου δωρεάς ή γονικής παροχής από το φορολογούμενο είναι δυνατό να υποβληθεί και μεταγενέστερα από το χρόνο απόκτησης νέων περιουσιακών στοιχείων, αρκεί όμως να έχει γίνει μέσα στο ίδιο έτος που πραγματοποιείται η δαπάνη.

→ Ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη η νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο. Πρόκειται δηλαδή για ανάλωση αποταμίευσης που προέρχεται από φορολογηθέντα εισοδήματα παρελθόντων ετών.

Από το έτος 1992 και εφεξής για τον υπολογισμό του κεφαλαίου που σχηματίστηκε τα προηγούμενα χρόνια αθροίζονται τα εισοδήματα που έχουν δηλωθεί κάθε πηγής.

Οι τρόποι για την κάλυψη ή τον περιορισμό της δαπάνης των τεκμηρίων

Στο μέτρο των τεκμηρίων υπάγονται καταρχήν όλοι, φορολογούμενοι και μη, όπως έμποροι, βιομήχανοι, ελεύθεροι επαγγελματίες, μισθωτοί, συνταξιούχοι, αγρότες, άνεργοι, ενήλικοι ή ανήλικοι πολίτες. Κατόπιν αυτού, καλό είναι να γνωρίζουν οι ενδιαφερόμενοι πως μπορούν να καλύψουν ή να περιορίσουν τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ του δηλωθέντος εισοδήματος και του εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια.

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, τα ποσά που λαμβάνονται υπόψη για την κάλυψη της διαφοράς αναφέρονται ενδεικτικά και είναι τα εξής:

Πραγματικά απαλλασσόμενα ή φορολογούμενα με ειδικό τρόπο εισοδήματα του ιδίου όπως, που αποκτήθηκαν από τον φορολογούμενο, την σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται για παράδειγμα οι τόκοι των εντόκων γραμματίων ή ομολόγων του δημοσίου, οι αναπηρικές συντάξεις, το τμήμα της βουλευτικής αποζημίωσης που δε φορολογείται, μισθοί, επιδόματα ή συντάξεις τυφλών ή ατόμων με βαριές κινητικές αναπηρίες, τόκοι καταθέσεων Τραπεζών, μερίσματα από ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, συνεταιρισμούς κλπ.

Τα παραπάνω ποσά αντλούνται από τον πίνακα 12 με την ένδειξη "πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία" της δήλωσης φόρου εισοδήματος (έντυπο Ε1).

Περιλαμβάνονται, ακόμη και τα καθαρά κέρδη των πλανοδίων λιανοπωλητών και των λιανοπωλητών στις κινητές λαϊκές αγορές, το ύψος των οποίων για το έτος 1995 προσδιορίστηκε από το υπουργείο οικονομικών ως εξής: Στο φόρο 50.000 δρχ. των λιανοπωλητών αντιστοιχεί εισόδημα (καθαρά κέρδη) 2.000.000 δρχ., στο φόρο των

75.000 δρχ. αντιστοιχεί εισόδημα 2.500.000 δρχ. και στο φόρο των 100.000 δρχ. αντιστοιχεί εισόδημα 2.700.000 δρχ. Τα ποσά αυτά προσαυξάνονται κατά 150.000 δρχ. για κάθε προστατευόμενο παιδί. (Σημειώνεται ότι τα ποσά του φόρου των 50.000, 75.000 και 100.000 προβλέπεται να αυξηθούν με το νέο φορολογικό νομοσχέδιο σε 60.000, 90.000 και 150.000 δρχ. αντίστοιχα, χωρίς όμως να αυξάνεται και το αντίστοιχο καθαρό εισόδημα).

Άλλα ποσά που λαμβάνονται υπόψη για τη μείωση των τεκμηρίων είναι τα χρηματικά ποσά που δε θεωρούνται εισόδημα.

Τέτοια ποσά είναι π.χ. τα εφάπαξ ασφαλιστικών ταμείων, αποζημιώσεις για ατυχήματα, εκτός έδρας αποζημιώσεις των υπαλλήλων, κέρδη από λαχεία, ΛΟΤΤΟ, ΠΡΟ-ΠΟ, λοιπά τυχερά παιχνίδια και άλλα.

Επίσης, λαμβάνονται υπόψη τα χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων π.χ. πώληση ακινήτου ή αυτοκινήτου ή πώληση μόνο του δικαιώματος της επικαρπίας ή της ψιλής κυριότητας του ακινήτου, πώληση αϋλων στοιχείων λ.χ. φήμης και πελατείας κλπ. Για την πώληση των κινητών πραγμάτων απαιτείται θεωρημένη απόδειξη αγοράς από επιτηδευματία, ενώ για την αγορά και πώληση αυτοκινήτων μεταξύ ιδιωτών απαιτείται υπεύθυνη δήλωση του αγοραστή και του πωλητή, για το ποσό των χρημάτων της αγοραπωλησίας, το μοντέλο του αυτοκινήτου, το χρόνο της συναλλαγής κτλ.

Για την κάλυψη τεκμηρίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τα κατωτέρω εισοδήματα:

1. Οι αποδόσεις από συμβάσεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που διαπραγματεύονται στην Αγορά Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών.
2. Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων και η πρόσθετη αξία από την εξαγορά των μεριδίων σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης.
3. Τόκοι των ομολόγων του Δημοσίου.
4. Τα εισοδήματα από συμμετοχή σε εταιρείες, κοινωνίες, κοινοπραξίες από εταίρους.

5. Ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα (εφάπαξ ασφαλιστικών ταμείων, κέρδη από παιχνίδια του ΟΠΑΠ κ.λπ.).

6. Χρηματικά Ποσά από διάθεση περιουσιακών στοιχείων. Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία μπορεί να είναι και άυλα (φήμη, πελατεία κ.λπ.). Επίσης λαμβάνεται υπόψη το τίμημα που εισπράττεται από την πώληση του δικαιώματος της επικαρπίας ή της ψιλής κυριότητας. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτά μπορεί να είναι και κινητά. Για τον προσδιορισμό του ποσού αφαιρούνται οι δαπάνες απόκτησης των περιουσιακών αυτών στοιχείων.

Επίσης, για την κάλυψη τεκμηρίων αναγνωρίζονται και τα κατωτέρω ποσά:

7. Από αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου υπέρ του Δημοσίου.

8. Η προκαταβολή που εισπράττεται με συμβολαιογραφικό προσύμφωνο για την πώληση ακινήτου.

9. Από την πώληση εταιρικού μεριδίου ή επιχείρησης.

10. Η πώληση κινητού περιουσιακού στοιχείου σε ιδιώτη δεν καλύπτει το τεκμήριο, ενώ το χρηματικό ποσό από την πώληση σε επιτηδευματία το καλύπτει.

11. Η αξία πώλησης αυτοκινήτου εφόσον προκύπτει από υπεύθυνη δήλωση του αγοραστή ή του πωλητή.

12. Τα κέρδη από την πώληση μετοχών εφόσον επισυναφθούν στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος τα πινάκια αγοράς και πώλησης των συγκεκριμένων μετοχών.

13. Εισαγωγή συναλλάγματος από το εξωτερικό.

14. Κάλυψη διαφοράς μεταξύ δηλούμενου εισοδήματος και τεκμηρίων με δάνεια

15. Κάλυψη τεκμηρίων με Δωρεές ή Γονικές Παροχές

7. Κάλυψη τεκμηρίων με ανάλωση κεφαλαίων προηγούμενων χρήσεων

4.4 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1 (βλ. παράρτημα)

Μισθωτός έγγαμος με δύο παιδιά και μισθό 20.000 ευρώ έχει:

α) νέα κατοικία 110 τ.μ. με βοηθητικούς χώρους, αποθήκη 25 τ.μ. και γκαράζ 20 τ.μ. Σύνολο 155 τ.μ. Πώς υπολογίζεται η αξία: $110 + (45 \text{ επί } 20\%) = 119 \text{ τ.μ.}$ Υποθέτουμε ότι η τιμή ζώνης είναι 1.500 τ.μ. (Αγία Παρασκευή, Χολαργός, Χαλάνδρι) και διορθωτικός συντελεστής 1,4. Άρα λοιπόν $110 \times 1.500 \times 1,4 \times 2 = 499.800 \times 3,5\% = 17.493$ ευρώ ετήσια τεκμαρτή δαπάνη.

Ο ίδιος φορολογούμενος έχει:

β) δίδακτρα παιδιών 4.000 ευρώ,

γ) πιστωτικές κάρτες 3.500 ευρώ.

Το σύνολο των τεκμηρίων είναι 25.000 ευρώ.

Με τις 20.000 ευρώ πραγματικό εισόδημα θα πληρώσει φόρο 1.620 ευρώ - 480 ευρώ (αφορολόγητο διδάκτρων) = 1.140 ευρώ.

Με τα νέα δεδομένα όμως θα πληρώσει φόρο με βάση την τεκμαρτή δαπάνη. Δηλαδή, $2.970 \text{ ευρώ} - 480 \text{ ευρώ} = 2.490$. Αύξηση 110%.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2 (βλ. παράρτημα)

Συνταξιούχος με σύνταξη 700 ευρώ και εισόδημα φορολογητέο 9.800 ευρώ

Ο φορολογούμενος αυτός έχει αυτοκίνητο 1.600 κ.ε. με τεκμήριο 12.800 ευρώ. Επίσης έχει στην κατοχή του δευτερεύουσα εξοχική κατοικία στην Καλαμάτα 100 τ.μ., πλέον βοηθητικών χωρών 60 τ.μ. Υπολογισμός: $100 \text{ τ.μ.} + (60 \times 20\%) = 100 + 12 = 112 \text{ τ.μ.}$, τιμή ζώνης 800 ευρώ, διορθωτικός συντελεστής 1,3, παλαιότητα 0,90. Άρα ο υπολογισμός έχει ως εξής :

$112 \times 800 \times 1,3 \times 0,90 \times 2 = 209.664 \times 3,5\% = 7.338 \times 3$ μήνες (στην εξοχική κατοικία το τεκμήριο ισχύει για τρεις μήνες αντί για δώδεκα που ισχύει στην κύρια κατοικία): $12 = 1.834$ ευρώ. Το τεκμήριο λοιπόν είναι 12.800 ευρώ + 1.834 ευρώ = 13.634 ευρώ.

Άρα λοιπόν ο φόρος εισοδήματος στα 9.800 είναι μηδέν, αλλά στα 13.634 θα είναι 846 ευρώ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3 (βλ. παράρτημα)

Ελεύθερος επαγγελματίας με δύο παιδιά Έχει εισόδημα 40.000 ευρώ πριν από την κατάργηση του αφορολόγητου ορίου και δαπάνη ΤΕΒΕ 4.000 ευρώ. Έχει στην κατοχή του πρώτη κατοικία 160 τ.μ. $\times 1.600 \times 1,4 \times 2 = 716.000 \times 3,5\% = 25.088$ ευρώ (τεκμαρτή δαπάνη). Τον χρόνο δαπανά σε πιστωτικές κάρτες 6.000 ευρώ και δίδακτρα ιδιωτικών 12.000 ευρώ. Άρα το σύνολο των τεκμηρίων ανέρχεται στα 43.088 ευρώ.

Με βάση το εισόδημά του μέχρι τώρα πλήρωνε φόρο 5.000 ευρώ. Όμως τώρα, με την κατάργηση του αφορολόγητου και των νέων τεκμηρίων, θα πληρώσει φόρο με βάση το τεκμαρτό εισόδημα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4 (βλ. παράρτημα)

Αν αγοράσαμε στο 2007, ένα αυτοκίνητο με αξία 22.000 ευρώ και το εισόδημά μας είναι 16.000 ευρώ, αν δεν έχουμε να επικαλεσθούμε άλλα ποσά «κάλυψης τεκμηρίων» στον Πίνακα 6, τότε θα φορολογηθούμε με βάση τα 22.000 ευρώ, και όχι τα 16.000 ευρώ.

Γίνεται συνεπώς αντιληπτό ότι ο φορολογικός νομοθέτης, με τα κρίσιμα άρθρα 16 έως 19 του ισχύοντος φορολογικού νόμου (ΚΦΕ - Ν. 2238/94), θέτει σε λειτουργία τη φιλοσοφία των τεκμηρίων και γενικότερα του πόθεν έσχεσ, για να συλλαμβάνουν «κατά τεκμήριο» μη δηλωθέντα και μη φορολογηθέντα έσοδα στη φορολογία εισοδήματος.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5 (βλ. παράρτημα)

Πώς θα φορολογηθούν οι δύο σύζυγοι:

Στο ερώτημα αυτό η απάντηση δεν μπορεί παρά να είναι σαφής, λαμβάνοντας υπόψη τα αριθμητικά στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στο παράδειγμα του πίνακα που δημοσιεύεται δίπλα θα φορολογηθεί ο καθένας με βάση τα πραγματικά εισοδήματά τους, διότι αθροιστικά για τους δύο μαζί δεν προκύπτει διαφορά που να μη καλύπτεται από ποσά που μειώνουν τα τεκμήρια. Δηλαδή: συνολικό καθαρό εισόδημα και των δύο συζύγων $12.940+14.400= 27.340$ ευρώ.

Συνολική δαπάνη τεκμηρίων και των δύο συζύγων: $17.100+18.880= 35.980$ ευρώ.

Διαφορά: $27.340-35.980= -8.640$

Η διαφορά αυτή καλύπτεται από τα ποσά μείωσης τεκμηρίων που δηλώνει στον πίνακα 6 μόνο ο σύζυγος, που είναι 9.200 ευρώ, και που καλύπτει τη διαφορά και της συζύγου του. Αναλογικά μπορεί να προκύψει η απάντηση για κάθε μία από τις περιπτώσεις που συναντώνται στην καθημερινή πρακτική.

Όταν αντιμετωπίζεται η περίπτωση να ζητείται κάλυψη δαπάνης διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (αγοράς κλπ.), προβλέπεται ειδικός τρόπος υπολογισμού της δαπάνης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 6

Αν πχ πολίτης δηλώσει ότι κατέχει αυτοκίνητο χ τότε τεκμαίρεται ότι έχει μια ετήσια δαπάνη π.χ. 300 ευρώ οπότε μπορούμε να θεωρήσουμε ότι έχει τόσο τουλάχιστον εισόδημα οπότε αν αυτό είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν πραγματικό θα θεωρηθεί πιθανώς σαν φορολογητέο εισόδημα το τεκμαρτό σαν μεγαλύτερο.

Για παράδειγμα, ή κατοχή μίας μοτοσυκλέτας με τεκμήριο διαβίωσης ευρώ 3.000, σημαίνει ότι ο φορολογούμενος δαπανά μέσα σε ένα έτος το ποσό του 3.000 ευρώ για την συντήρηση της μηχανής, και τα προσωπικά του έξοδα (αγορά ειδών ένδυσης, υπόδησης, διατροφής κλπ).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 7

Εάν ένας φορολογούμενος τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο είχε ενοικιάσει π.χ. μια δευτερεύουσα κατοικία 80τ.μ. και τον Αύγουστο μήνα αγόρασε μία δευτερεύουσα κατοικία 70τ.μ., τότε δεν θα υπολογιστεί γι' αυτόν δαπάνη διαβίωσης γιατί δεν τις είχε στην κατοχή του ταυτόχρονα, ενώ αν την δευτερεύουσα κατοικία την αγόραζε π.χ. το μήνα Ιούλιο και διατηρούσε συγχρόνως και την άλλη δευτερεύουσα κατοικία, τότε θα υπολογιζόταν γι' αυτόν δαπάνη διαβίωσης, γιατί $80+70=150\tau.\mu.>100\tau.\mu.$

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΙΝΑΚΑ 5

Στον πίνακα αυτό γράφονται τα στοιχεία που προσδιορίζουν την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του φορολογουμένου.

Στην περίπτωση 1 του πίνακα αυτού γράφονται οι τεκμαρτές δαπάνες διαβίωσης. Οι δαπάνες της ως άνω περίπτωσης 1 προσδιορίζονται με βάση την κατοχή ή χρήση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου, της συζύγου του και των τέκνων τους που συνοικούν και τους βαρύνουν.

Στην υποπερίπτωση (α) αναγράφονται στοιχεία για τον προσδιορισμό του ετήσιου τεκμαρτού μισθώματος για ιδιοκατοικημένη ή μισθωμένη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.

Στους **Κ.Α 211-212, 218-219 και 225-226** συμπληρώνεται σε κάθε περίπτωση η επιφάνεια των κύριων και των βοηθητικών χώρων.

Εάν η επιφάνεια της κύριας κατοικίας υπερβαίνει τα 200 τ.μ. και η επιφάνεια της μοναδικής δευτερεύουσας (εξοχικής ή μη) κατοικίας ή η συνολική επιφάνεια όλων των δευτερευουσών κατοικιών (αν υπάρχουν περισσότερες από μια) υπερβαίνουν τα 150 τ.μ., πρέπει να συμπληρώνονται και οι κωδικοί αριθμοί 216,223,230,217,224 και 231 με την τιμή ζώνης και το έτος άδειας.

Στην περίπτωση 2 του ίδιου πίνακα γράφονται τα ποσά που καταβλήθηκαν για την αγορά περιουσιακών στοιχείων και γενικά για την πραγματοποίηση δαπανών που αποτελούν τεκμήριο κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 17 του ν.2238/1994, π.χ. για αγορά ακινήτων, αυτοκινήτων κτλ., δηλαδή μη καταναλωτικών αγαθών, καθώς και για δωρεές κτλ.

Αν κατά τη διάρκεια του έτους 2008 καταβλήθηκαν τόκοι για την εξόφληση δανείων ή πιστώσεων, καθώς και χρεώσεων μέσω πιστωτικών καρτών για την αγορά μη καταναλωτικών αγαθών, το ποσό αυτών των τόκων πρέπει να γραφεί στην περίπτωση 2ζ΄ του πίνακα 5, **Κ.Α.727-728**. Στο ποσό των τόκων αυτών (**Κ.Α.727-728**), πρέπει να προστεθούν και οι δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν, μέσα στο έτος 2008, για την εξόφληση στεγαστικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Εάν η πρώτη κατοικία, για την αγορά ή την ανέγερση της οποίας έχει ληφθεί το δάνειο, έχει εμβαδόν μεγαλύτερο των 120 τ.μ., πρέπει να προστεθεί στους κωδικούς αυτούς το άθροισμα ολόκληρου του ποσού των τόκων και του τμήματος του χρεολυσίου (κεφαλαίου του δανείου που έχει αποπληρωθεί μέσα στο έτος 2008) που αναλογεί επιμεριστικά στο πέραν των 120 τ.μ. εμβαδόν της κατοικίας. Στους ίδιους **Κ.Α.727-728**, πρέπει να γραφούν και οι τόκοι υπερημερίας που τυχόν καταβλήθηκαν για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων, καθώς και χρεώσεων μέσω πιστωτικών καρτών για αγορά μη καταναλωτικών αγαθών κατά το έτος 2008.

→ Επίσης στους κωδικούς αυτούς πρέπει να γραφεί το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε το 2008 για τη χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε με εξαίρεση τα ποσά δανείων που χορηγήθηκαν προς εταιρίες ή κοινοπραξίες ή κοινωνίες των οποίων ο υπόχρεος είναι μέλος ή μέτοχος.

Αν ο υπόχρεος δεν προσθέσει μόνος του τους τόκους υπερημερίας, έχει υποχρέωση να τους προσθέσει η ΔΟΥ στους Κ.Α.323-324 της δήλωσης.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΙΝΑΚΑ 6

Στον πίνακα αυτό θα γράψετε τα πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία καθώς και τα ποσά που μειώνουν τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης.

Κωδικοί 655-656. Γράψτε το συνολικό καθαρό εισόδημα που δηλώσατε για το 2008, αλλά που δεν υπάρχει την 1.1.2009.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα ποσά που θα συμπληρώσετε στους κωδικούς αυτούς, πρέπει να είναι αυτά που δηλώσατε στους προηγούμενους πίνακες μειωμένα κατά τα ποσά των απαλλαγών που ορίζει ο νόμος. Επίσης, στους κωδικούς αυτούς δεν πρέπει να περιλαμβάνεται εισόδημα που έχει γραφτεί στους κωδικούς 307-308 του πίνακα 4Α του εντύπου Ε1.

Κωδικοί 693-694. Γράψτε το ποσό της ετήσιας συνολικής τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης και της δαπάνης απόκτησης περιουσιακών στοιχείων που δεν υπάρχει την 1.1.2009, εφόσον αυτό το ποσό το έχετε αναγράψει στον πίνακα 5 της δήλωσης

Κωδικοί 659-660. Γράψτε τα χρηματικά ποσά ή τα πραγματικά έσοδα που αποκτήσατε το 2008, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο (εισόδημα από πράξεις REPOS, αναπηρικές συντάξεις, συντάξεις αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται μόνο στην αλλοδαπή, σύνταξη και επιδόματα πολύτεκνης μητέρας, κέρδη από πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α., ποσά επιδοτήσεων ή αποζημιώσεων επί της γεωργικής παραγωγής σε περιπτώσεις προσδιορισμού του γεωργικού εισοδήματος με την αντικειμενική μέθοδο, κτλ.).

Τα ποσά αυτά των καθαρών κερδών για το έτος (χρήση) 2008, ανάλογα με το φόρο που κατέβαλε ο λιανοπωλητής είναι τα εξής:

Φόρος λιανοπωλητών (σε ευρώ)	Αντίστοιχα καθαρά κέρδη(σε ευρώ)			
	χωρίς παιδιά	1 παιδί	2 παιδιά	3 παιδιά
107,5	11.217	12.120	12.898	20.898
213	11.920	12.511	13.289	21.289
215	11.933	12.519	13.296	21.296
230	12.019	12.574	13.352	21.352
276	12.189	12.744	13.522	21.522
335	12.407	12.963	13.741	21.741
426	12.744	13.300	14.078	22.078
550	13.204	13.759	14.537	22.537

Τα παραπάνω ποσά καθαρών κερδών που αντιστοιχούν στα τρία παιδιά προσυξάνονται κατά 1.000 ευρώ για κάθε παιδί πάνω από τα τρία που μένουν μαζί του και τον βαρύνουν

Κωδικοί 433-434. Γράψτε το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 4.

Κωδικοί 477-478. Γράψτε τα ποσά των κάθε είδους αγροτικών ενισχύσεων (επιδοτήσεις, αποζημιώσεις, οικονομικές ενισχύσεις κ.τ.λ.) που πήρατε μέσα στο έτος 2008, εκτός των επιδοτήσεων ή αποζημιώσεων επί της παραγωγής που γράφονται στους κωδικούς αριθμούς 659-660.

Κωδικοί 793-794, Γράψτε το ενοίκιο που καταβάλατε ή οφείλετε για τη μίσθωση μέσα στο 2008 οποιουδήποτε επαγγελματικού χώρου, εφόσον ασκείτε ατομικώς εμπορική ή γεωργική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα και συμπληρώστε τις ενδείξεις του πίνακα αυτού. Στην περίπτωση που οι μισθώσεις αυτές είναι περισσότερες από τρεις, συμπληρώστε και συνυποβάλετε με τη δήλωση όμοια γραμμογραφημένο πίνακα για τις επιπλέον μισθώσεις.

Κωδικοί 787-788. Γράψτε το ποσό του κεφαλαίου που σχηματίσατε από αποταμιεύματα προηγούμενων (συνεχόμενων) χρόνων, τα οποία ξοδέψατε το 2008, εφόσον αποδεικνύετε ότι γι' αυτά φορολογηθήκατε ή απαλλαγθήκατε από το φόρο νόμιμα. Ο τρόπος σχηματισμού των κεφαλαίων προηγούμενων ετών προσδιορίζεται αναλυτικά από τις διατάξεις της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Ν. 2238/1994, όπως ίσχυαν κατά τα οικεία έτη. Για τα εισοδήματα ή ποσά που ήδη φορολογήθηκαν ή απαλλάχθηκαν από το φόρο νόμιμα, απαιτούνται βεβαιώσεις των επιχειρήσεων γενικά ή των αρμόδιων Υπηρεσιών από τις οποίες να προκύπτουν τα ποσά αυτά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά την ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής και έχοντας κατανοήσει τα παραπάνω θέματα θα μπορούσα να σχηματίσω τη δική μου άποψη σε σχέση με τα τεκμήρια. Θεωρώ ότι ο τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης θα μπορούσε να καταργηθεί άμεσα, επειδή στηρίζεται σε τεκμαρτές δαπάνες και δημιουργεί έντονες αδικίες, ενώ ο τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να διατηρηθεί προς το παρόν μέχρις ότου βελτιωθούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί του υπουργείου, ώστε να είναι δυνατός ο καλύτερος έλεγχος της φορολογητέας ύλης. Τα τεκμήρια αυτά τότε, αφού εμπλουτιστούν ώστε να περιλαμβάνουν την απόκτηση όλων των περιουσιακών στοιχείων, θα μπορούσαν να αποτελούν ισχυρά εργαλεία στα χέρια του ελέγχου.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Ακολουθούν οι πίνακες οι οποίοι ισχύουν για τα τεκμήρια των αυτοκινήτων, των σκαφών και των δεξαμενών:

Πίνακας 1

Φορολογήσιμοι ίπποι αυτοκινήτου	Ετήσια Τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (σε ευρώ)
μέχρι 7	4.800
« 8	6.100
« 9	8.000
« 10	9.900
« 11	11.800
« 12	14.200
« 13	16.700
« 14	20.500
« 15	26.500
« 16	33.600
« 17	41.300
« 18	49.500
« 19	57.800
« 20	66.600
« 21	75.700
« 22-23	85.300
« 24-25	95.900
« 26-27	107.900
« 28 και άνω	112.900

Πίνακας 2

Μήκος σκάφους	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (σε ευρώ)
Μέχρι 8 μέτρα	21.000
πάνω από 8 και μέχρι 10 μέτρα	38.000
πάνω από 10 και μέχρι 12 μέτρα	55.600
πάνω από 12 και μέχρι 14 μέτρα	74.400
πάνω από 14 και μέχρι 16 μέτρα	95.000
πάνω από 16 και μέχρι 18 μέτρα	117.800
πάνω από 18 και μέχρι 20 μέτρα	144.200
πάνω από 20 και μέχρι 22 μέτρα	174.800
πάνω από 22 και μέχρι 24 μέτρα	210.000
πάνω από 24 και μέχρι 26 μέτρα	250.000
πάνω από 26 και μέχρι 28 μέτρα	295.800
πάνω από 28 και μέχρι 30 μέτρα	348.000
πάνω από 30 και μέχρι 32 μέτρα	407.200
πάνω από 32 μέτρα	455.400

Πίνακας 3

Επιφάνεια της δεξαμενής (σε τ.μ.)	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη κολύμβησης διαβίωσης εξωτερικής δεξαμενής (σε ευρώ)
Από 25 μέχρι και 60	11.600
Πάνω από 60 μέχρι και 120	29.200
Πάνω από 120	46.800

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Φορολογία εισοδήματος-Ανάλυση διατάξεων Ν.2238/94, Δημ. Σταματόπουλος
- ✓ Φορολογικές σημειώσεις 2008, Γ. Κορομηλάς
- ✓ Δηλώστε έξυπνα 2009, Χρήστος Μελάς
- ✓ Βιβλίο οδηγιών συμπλήρωσης φορολογικής δήλωσης Υπουργείου Οικονομικών
- ✓ Φορολογία εισοδήματος, Νικόλαος Μπάρμπας
- ✓ Ν.2238/94- άρθρα 16-19 για τεκμήρια

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ✓ www.gsis.gr , Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών
- ✓ www.gus.gr , Ιστοσελίδα Λογιστών
- ✓ www.e-forologia.gr